

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelen minden hó
1-én, 10-én és 20-án

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

Visszapillantások.

Irta: *Protector Securitatis.*

(Vége)

Torontál megyében a hetvenes években nagyon el voltak terjedve a hitvesgyilkosságok. Különösen Melencez nagyközségben járványszerűleg terjedt a «sorvadás». Egészséges, erőteljes férfiak pár hónap alatt elhaltak a sorvadás tünetei között s a halottkém mindenkor gyanutlanul adta meg a temetési engedélyt.

Egy estén jövendő eredmények felett elmélkedve pipázgatott Szőke Nándor örsvezető az irodában, midőn kopogtatás nélkül berohant egy serdülő szerb leányka. Szőke örsvezető mint székely fiu egy kukkot sem értett szerbül, de egyik csendőre tolmácsolásával csakhamar megtudta a leány panaszát.

Az ugyanis elmondotta, hogy anyja pár év előtt megmérgezte apját, azután férjhez ment szeretőjéhez s most az ő életére tör. Elmondta azt is, hogy anyja sokat érintkezik egy a vidéken ismert cigányasszonnyal. Ez adatok nyomán s mert a gyakori halálesetek híre már előbb eljutott az örsparancsnokhoz s nem egy szeget ütött a fejébe: Szőke örsvezető azonnal letartóztatta a szerb asszonyt és férjét s a cigányasszony kinyomozására és elfogására járórt küldött ki.

A vizsgálóbíró is csakhamar a helyszínén volt. A hulla exhumálása, a hullarészek vegyi vizsgálata hosszabb időt vett igénybe; de már mielőtt a vegyész arzénmérgezést állapított meg, a csendőri nyomozás teljes eredményt ért el és következményeiben egy terjedelmes bünezövetkezetet juttatott az igazságszolgáltatás kezére.

De a bűnös asszonyok vallomásra bírása sok fáradságot és leleményességet igényelt.

A vizsgálóbíró keresztkérdései, a beszerzett bizonyítékok mind meghiusultak az asszonyok konok tagadásával szemben.

Igy hát cselhez kellett fordulni. A két asszony két egymás mellett lévő s egy zárt ajtó által elválasztott szobában lett elzárva, de úgy, hogy a szomszédságot észrevehessék. Hosszabb idő telt el, míg a két asszony egymással értekezni kezdett s ez az értekezés az őket elválasztó ajtó miatt hangosan, majdnem kiabálva történt. A szerb asszony nagy összegek ígéréstével buzdi-

totta a cigányasszonyt, hogy semmit se valljon, ő gazdag s majd kimenti a bajból, sőt a többi esetekben is segítségre lesz.

A nagy szekrényben elbujt csendőr ezt az értekezést végighallgatta, de már az azonnal értesített vizsgálóbíró előtt a két furfangos asszony megint tagadott mint a karikacsapás.

Mit volt mit tenni, egy újabb cselhez, a babonához kellett fordulni.

A két asszony éjjelre a községháza borospinczéjében lett elzárva. Éjfél lehetett, mikor erős berregés verte fel a pincze csendjét s egy éles csengésű óra elkezdte a tizenkettőt ütni. Az utolsó óraütésnél hirtelen fény áradt el a hordók mögül s egy óriási fehér alak közeledett a remegő asszonyok felé, szerb nyelven és siri hangon intve őket, hogy könnyítsenek a lelkiismeretükön s vallják be bűnüket. S ez a szerb asszonyok babonájára épített cselfogás meg is tette hatását. A már várakozó vizsgálóbíró jegyzőkönyvre vette a töredelmes vallomást; de ennek a révén nemcsak ez az egy eset, hanem még húsz hasonló férjgyilkosság derült ki. A mérget mindenikhez a cigányasszony szolgáltatta és pedig igen egyszerű módon.

Hogy fel ne tűnjék, különféle községekben és üzletekben összevásárolt nagyobb mennyiségű légyapírost, ezt kifőzte s az erjedésbe ment folyadékot eladta jó pénzért oly asszonyoknak, kik férjeik mellett szeretőt tartottak — s ilyen bőven akadt — és könnyűszerrel óhajtottak férjeiktől szabadulni. Ez a mérge az ételbe lett keverve s egy pár hónap alatt a legerősebb férfiu a sorvadás tünetei között elhalt.

Sokat nevettek még utóbb is a csendőrök a felett, hogy az ébresztő óra meg a tolvajlámpás (villamos még akkor nem volt) mily jó szolgálatot tettek. A lepedőkre pedig egy hórihorgas magyar, meg egy vézna szerb csendőr volt elbujtatva.

*

Ez az eset meg Biharban történt.

A székelyhidi örs egyik községében virradatkor vérbefagyva találták a község általánosan gyűlött erőszakos biráját. Halántékán egy nagy «folytonossághiány» táton-

Hegedűt, harmonikát, tárogatót, és a többi hangszereket általánosan elismert legjobb gyártm. szállít.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER J.

cs. és kir. udvariás hadsereg szállító, a Rákóczi-Tárogató feltalálója, Budapest, II., Lánchíd-utca 5. — Gyára: Ontónház-utca 3. — Régi hangszerek javítása, vétele és becserélés. — Árjegyzék minden hangszerről külön küldetik.

gott, de nyomravezető körülmény nem volt található. Annyi meg lett állapítva, hogy a bíró éjfélután távozott a korcsmából s hogy akkor még nagyobb mulatozó közönség maradt vissza. Azt a nyomozó közegek jól tudták, hogy a gyilkosságnak mindenki örül s hogy a tettést is többen ismerik, de nyomravezetni senki sem fog.

A korcsmában mulatók között ott volt a «falu szájá»-nak nevezett bába pipotyá férje is. Ezt kellett gyanuba fogni. A szerencsétlen ember csakhamar ott ült az örs pinczéjében, de a cselofásnak is csakhamar megvolt az eredménye. A «falu szája» bizony nem hagyta az ő szegény férjét ártatlanul szenvedni, hanem hamarosan elárulta a valódi tetteseket, egy fiatal suhanczot s annak katonaviselt sógorát.

A vallomáson kívül, melynél az idősebb tulajdonképeni tettes fiatal sógorát akarta bemártani, előadták egy sövénykerítés mögöl a karót is, mellyel a gyilkosság elkövetve lett.

Bene Elek őrmester leleményessége egy nap alatt derítette ki ezt a rejtélyesnek látszott esetet.

Néha segítségére voltak a csendőrségnek a közbiztonsági állapotok fejlesztésében a községi lakosok is.

Torontálmegyében is divatban voltak akkor az ugynevezett «felelős éjjeli örök». Ezek a legveszedelmesebb tolvajok közül kerültek ki s felelősségük abból állott, hogy a károssal egy bizonyos összegben kiegyeztek s a tolvajjal közösen ellopott ingóságot *visszakerítették*.

Nagykomlós, Valkány, Konstanczialunga hirhedt tolvajai bekalandozták az egész megyét, de ők szolgáltatták a megyének a felelős éjjeli öröket is.

Bohár Mihály őrmester nagykomlói őrsparancsnok, egy székely óriás, a szó szoros értelmében vett «erős kézzel» vette felügyelete alá Nagykomlóst s a szintén örskörletébe tartozott Konstancziát és első sorban leszállította magas álláspontjáról a nagykomlói bírót, ki avval verte mellét, hogy ő «pertu» a főispánnal.

A megyebeli sváb községek azonban nem elégedtek meg az éjjeli örök felelősségével, hanem maguk között egy külön titkosrendőrséget állítottak be. Felváltva örködték a gazdák töltött fegyverrel a «jó szoba» utczaí ablakánál. Megtörtént azután, hogy reggel vérében találtak a falu utcáján a valkányi oláhot, aki a leghirhedtebb rabló volt hirhedt községében.

Sohase tudódott ki, hogy ki volt a soros éjjeliőr, de abba a községbe, nem is tette be többé oláh ember a lábát.

*

Szücs János őrmester a IV. kerület megszállásánál Szatmármegye avasfelsőfalusi örsére került, mint őrsparancsnok. Ez az örskörlet, melynek területén most négy örs működik, nemcsak egyike volt a legnagyobb

örskörleteknek, hanem lakói messzevidéken hirhedt vállalkozó tolvajok voltak. Az avasi oláhok merész vállalkozásait nemcsak Szatmármegye északkeleti része, hanem a vele szomszédos Ugocsa és Máramarosmegye is sinylették. Szücs János őrmester, ki már akkor régi tapasztalt csendőrtiszt s maga is román ember volt, már impozáns külső megjelenésével is tekintélyt követelt, de fáradhatlan és ügyes, eredményes nyomozásával is csakhamar olyan rendet teremtett az Avasban, hogy a babonás nép természetfeletti tulajdonságokkal ruházta őt fel s akinek lelkiismerete nem volt egészen tiszta, már messziről hányta a keresztet s nagy körben kitérve előle, odasugta egyik a másiknak: «jáke vine dráku» (itt jön az ördög). És ez ellen a derék öreg altiszt ellen hosszú szolgálati ideje alatt soha egy bántalmazási panasz sem lett beadva.

40 évi szolgálat után ment nyugdíjba s talán ma ott pihen derék magyar felesége mellett az avasfelsőfalusi temetőben, ki szintén hozzájárult ahhoz, hogy a román emberből tiszta érzelmű református és magyar ember lett. Igaz, hogy nyelvünket soha tökéletesen el nem sajátította, de németül és románul tökéletesen beszélt, sőt önszorgalmából a francia nyelvet annyira elsajátította, hogy legkedvesebb szórakozása francia filozófiai művek olvasása volt.

És ez a derék altiszt román falusi iskolát végzett s magát a testőr-gyalogszáznál, később a csendőrségnél önszorgalmából képezte. Igaz, hogy korcsmába sohase járt s csakis szolgálatának és családjának élő ember volt.

*

Kis (előbb Cepri) Gergely őrmester volt az első mk. csendőr altiszt, aki még tényleges állományban 36 évi szolgálat után az «arany érdemkereszt»-tel lett kitüntetve, miután már 23 évvel előbb a koronás ezüst érdemkeresztet kapta s örsirodáját 16 dicsérő okirat diszítette.

Ezen derék altiszt érdemeit leginkább számokban lehet kifejezni. Midőn az 1907. év december 8-án az arany érdemkeresztrel feldiszitve lett, eredményeinek a számadatai a következők voltak: Letartóztatott 2984 büntettest, feljelentett 8465-öt s a kárösszeg, melynek felderítése érdekében eljárta, 1.117,866 koronára rugott.

Azt hiszem, ezek a számadatok elég fényesen bizonyítják az ő tevékenységét. S az eszközök, melyekkel ezeket az eredményeket elérte, ügyesség, leleményesség, fáradhatatlan tevékenység s széleskörű ismeretségeinek kihasználása voltak. Igaz, hogy ambíciójának anyagi áldozatokat is hozott, besugókat saját zsebéből fizetett s sokszor még az ötlet megillető utazási költségeket sem számolta el.

Emellett előjáróihoz híven ragaszkodott, ezt bizonyi-

Ha fáj a feje ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmakaosabb migráint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítás.

Fényképfelvétel repülőgépről.

totta egyik dicsérő okirata is, melyet azért kapott, mert lövés által súlyosan sebesült szárnyparancsnokát betegségében oly önfeláldozóan ápolta, hogy jórészen ennek volt köszönhető az életben maradása. Pár év óta ott pihen ő is a zilahi temetőben.

*

A csendőrök ellen gyakran emelt bántalmazási vádak bizonyítékainak illusztrálására álljon itt egy eset.

Biharmegye egyik községének oláh dászkal-tanítója, hogy csekély jövedelmét feljavítsa, szabad idejében kisebb-nagyobb lopásokkal is foglalkozott. Egy ily üzleti utazása alkalmával egy csendőrijárőr elfogta s bekísérte Nagyváradra. A minden hájjal megkent gazember persze előbbeni vallomásainak visszavonása mellett elpanaszolta, hogy a csendőrök őt hogy megkínózták s fel is mutatta a hátán sűrűn mutatkozott friss botnyomokat. Feltűnt azonban, hogy ezek a nyomok csupa finom párhuzamos vörös csikokból állottak. Az azonnal előhívott ezredorvos igazolta, hogy ezek a nyomok nem ütések, hanem karczolásokból származnak. Az így szembeállított bizonyítékok sulya alatt azután bevallotta a sokoldalú tehetséggel bíró népnevelő, hogy egy pihenés alatt, míg a csendőrök oda nem figyeltek, az utszélien buján termő szederindával huzogatta meg a hátát. Az apró tövisek fájdalmat ugyan nem okoztak, de annál szebb nyomokat hagytak vissza.

Gyakorlati szabályok a bűnügyi nyomozásban.

Irtá: Horváth István dr. ny. járásbíró.

A bűnvádi perrendtartás (1896. évi XXXIII. t.-cz.) a bűnügyi nyomozást a rendőri hatóságok és közegek hatáskörébe utalja, midőn 84. §-ában akként rendelkezik, hogy «a kir. ügyészség az egész nyomozásnak vagy egyes nyomozási cselekményeknek teljesítése végett a rendőri hatóságokat és közegeket megkeresheti, illetve utasíthatja. A rendőri hatóságok és közegek kötelesek a megkeresésnek, illetve utasításnak feltétlenül eleget tenni, különösen a tényállásnak megállapítása, a tettes és a részes kipuhatólása, valamint a' bűnjelek és a bizonyítékok megszerzése céljából eljárni s minden lényegesebb intézkedésről, valamint annak eredményéről a kir. ügyészséget értesíteni.»

Ugyanők a nem magánindítványra üldözendő bűncselekményeket hivatalból is nyomozni és a tudomásukra jutott adatok megjelölésével a bizonyítéki tárgyak áttétele mellett a kir. ügyészségnél feljelenteni tartoznak. Rendőri közegek alatt a 85. §. szerint

pedig a csendőrségnek altisztjei és legénysége is értesítendőek.

A bűnvádi perrendtartás életbeléptekor általános volt az aggodalom, vajjon a rendőrség és a csendőrség képes lesz-e e nehéz feladattal megbirkózni. Mint az eredmények mutatják, az aggodalom nemcsak hogy alaptalannak bizonyult, hanem az elért sikerek várakozáson felül igazolták, különösen a csendőrségnek e téren való kiváló munkabírását, kötelességtudását és rátermettségét.

Pedig a feladat, melyet a Bp. a nyomozással a m. kir. csendőrség vállaira helyezett, valóban nem kicsinylendő teher s csak az intézmény szigorú katonai fegyelmeztségének, közegei lelkiismeretes kötelességtudásának és kiváló iskolázottságának tudható be, hogy a nyomozás nehézségei a vidéki igazságszolgáltatásban bonyodalmakat elő nem idéztek. Pedig a céltudatos és sikeres bűnügyi nyomozás, vagyis: a tényállás megállapítása, a tettesek és bűnrészesek kipuhatólása, a bűnjelek és bizonyítékok beszerzése, ami a bíróságok, az igazságszolgáltatás sikeres működésének alapját képezi és anyagát szolgáltatja: az egyes adott esetekben valóban nem oly egyszerű és könnyű feladat. A tényállás tisztázása s különösen a tettesek és bűnrészesek felkutatása sok esetben igazán kemény dió, melyhez jó és éles, természetes ész, rátermettség, fürkésző egyéni képesség, leleményesség, furfang és fortély, nagy emberismeret, szívós kitartás, a célnak állandó szemmel tartása szükséges. Egy szóval néha-néha bizony egy kisebb kiadása Scherlock Holmes tehetségeivel legyen megáldva az, aki egy nagyobb szabású, bonyodalmasabb főbenjáró ügyben a kuszált bűnfonalakat kibogozza, a tényállást kitisztázza, az ismeretlen tettet kiderítse és a bizonyítékokat szépen összpontosítsa, hogy azok sulya alól a bűnös ki ne menekülhessen!

Ámbár ezen nehéz sulyos munkához mindenképp előt a fent említett egyéni kellékek és tulajdonságok kívánatosak, azokat szorgalommal és erős akarattal, tanulással pótolni lehet és vannak bizonyos általános szabályok, melyek a bonyodalmak utvesztőjében irányt, eligazodást nyújthatnak, mint a delejtű a vihar korbácsolta tengeren utat mutat a hajósnak, hogy el ne tévedjen.

A nyomozás menete és iránya természetesen változik a bűncselekmény minősége és a tényállás különlegessége szerint. Minden esetet egy és ugyanazon kaptafára huzni nem lehet; felállíthatók ugyan bizonyos általános szabályok, melyeket a nyomozó közegnek állandóan szemelőtt kell tartania; de egy egységes, minden esetben alkalmazható szabályt, u. n. csalhatatlan «sablont» vagy «simlit» nem lehet e célra felállí-

Czimbalmot, hegedűt, tárogatót, harmóniumot és az összes fuvó- és ütő-hangszereket

ugyszintén azok alkatrészeit és húrokat általánosan elismerve legjobban szállít Magyaror zág legelső, legnagyobb és legrégebb hangszergyára. . . .
Arjegyzék minden hangszertől bérmentve küldetik.

SCHUNDA V. JÓZSEF

és. és kir. udv. hangszerszállító, az orsz. m. kir. zeneakadémia, valamint az összes budapesti színházak hangszerszállítója, a pedál-czimbalom és rekonstruált tárogató egyedül leltalálója. Alapított 1847-ben.

Budapest, IV. ker., Magyar-utca 16.—18.—26. szám.

Fényképfelvétel a levegőből.

tani. Mert az egyes konkrét bűnesetek annyira elütnek egymástól, hogy mindegyikben más és más eljárást kell követni; az alkalmazandó módszer váltakozik a bűntevők személyisége, a tett minősége, az elkövetés helye és ideje, a cselekmény rugói és indokai stb. szerint, épen úgy, mint pl. a háboruban is más és más stratégiai (hadviselési) szabályokat kell foganatosítani az ellenfél harcmodora és a terep különfélesége szerint! Az esetek különleges természete mellett azonban vannak oly közös vonások, amelyek hasonfajta bűncselekmények nyomozásánál egyformán érvényesülnek, s minden gyilkosságnál, gyújtogatásnál, betöréses lopásnál vagy váltóhamisításnál egy és ugyanazok!

Ezeket az általános nyomozási irányelveket akarom nagyban és egészben vizsgálódás tárgyává tenni és néhány gyakorlati példával megvilágítani.

A bűnvádi perrendtartás szerint a *nyomozás célja*: azon adatok kipuhatolása és megállapítása, melyek a vádló (t. i. a kir. ügyészség) tájékozására szükségesek abban az irányban, hogy vádat lehet-e emelni egy adott esetben vagy sem? A *nyomozás feladata és tartalma* pedig: a tényállás megállapítása, a tettes és a részes kipuhatolása, valamint a bűnjelek és bizonyítékok megszerzése.

Rövid pár szóval körülírja itt a törvény a nyomozó közegek minden teendőjét — *elméletben*; a gyakorlati életben azonban, egyik-másik bonyolódottabb, szövevényesebb bűnesetnél valóságos Scherlock Holmesi zsenialitás, egy óriási adag türelem, nagy és szívós kitartás, fortélyosság és körültekintés, minden nyomozati adatnak összevetése és latolgatása szükséges, hogy a lappangó tettes kipuhatolható, a tényállás megállapítható s a bizonyítékok beszerezhetők legyenek!

Akárcsak úgy, mint a hadviselésnél, amelyhez a büntügyi nyomozás különben is annyiban hasonlatos, mert a társadalom ellenségeivel való állandó harcot képviseli!

Más és más a taktika egy gyilkosságnál, egy váltóvagy végrendelet hamisításnál, gyújtogatás vagy betöréses lopás nyomozása esetében!

Jelen cikkemben a gyilkosság és emberölés eseteiben irányadó nyomozási szempontokat akarom taglalás alá venni...

Halva találnak egy ismeretlen embert az erdőn, külsérelmi nyomok nem látszanak rajta; vagy a lakásán élettelenül fekszik egy ember átlótt mellel; vagy ágyában mérgezési tünetek közt elhunyt embert találnak; a padláson felakasztva lóg egy férfi hullája; a folyóból egy ismeretlen férfi holttestét halászszak ki! Mik ily esetben a nyomozó első teendői? Kétségkívül elsősorban annak megállapítása, büntetendő cselekmény forog-e fenn vagy sem?

Az erdőn talált ember — kinek hulláján nincs külsérelmi nyom — talán *természetes halállal halt meg*, megfagyhatott, éhen vesztett vagy kimerültségtől, betegségtől halhatott el; ez esetben nincs bűncselekmény. Az az egyén, kit forgópisztolytól átlótt mellel, vagy akit a padláson felakasztva, vagy mérgezési tünetek közt ágyában halva találtak: lehet, hogy önkézevel vetett véget életének: szíven lőtte, felakasztotta, megmérgezte magát. Ez esetben öngyilkosságról lévén szó: szintén nincs büntetendő cselekmény. Magától értetődő dolog, hogy ezt a kérdést szigorú nyomozás, kutatás és puhatolás útján, minden felvilágosító körülmény felhasználásával kell kideríteni és nem szabad pusztán a hozzátartozók, szomszédok, házbeliek egyoldalú bemondásával megelégedni. Mert, mint alább látni fogjuk, a padláson gerendán lógó ember nem öngyilkos, hanem mérgezés áldozata volt; az akasztás csak félrevezetés céljából történt. Arra nézve, hogy öngyilkosság forog-e fenn, vannak valószínűsítő és bizonyító ténykörülmények; pl. *hátrahagyott levelek* (itt is vigyázni kell, nem hamisítványok-e a levelek, melyek csak gyilkosság leplezésére szolgálnak) vagy a szomszédok, ismerősök előtt tett s *öngyilkosságra valló kijelentések*; lőfegyverrel elkövetett öngyilkosság esetén a löcsatorna iránya és milyensége is nyújt támpontot, mely kérdésekre az orvosi bonczolás és a fegyverszakértők adhatnak felvilágosítást.* A halál okára általában a rendőri bonczolás adja a választ s ezért az csak oly esetben volna mellőzhető, amikor a büntetendő cselekmény gyanuja teljesen kizártnak tekinthető.

Ha az áldozat kiléte ismeretlen: ez is megállapítandó, esetleg a zsebében található iratok, levelek, feljegyzések, a ruhában található névkezdőbetűk, környékbeliek kikérdezése stb. útján. Ha így nem sikerül: hatósági hirlapi tudakozódást kell megejteni ez irányban!

A megölt hullája mindig ugyanazon változatlan helyzetben, melyben és ahol találtatott: lefényképezendő. Ez a fénykép a nyomozás során esetleg még nagy szolgálatokat tehet; ha ismeretlen az áldozat: ez már a későbbi személyazonosítási eljárás végett is szükséges. De ettől eltekintve is, mint bizonyító eszköz szerepel a bűnygyben s a tényállás felderítését is elősegítheti. Ha a gyilkos merénylet áldozata is még életjelt ad magáról, természetesen a lehető legrövidebb uton és legkíméletesebb módon a legközelebbi kórházba szállítandó, ha ez nem lehető, sürgönyileg vagy távbeszélőn orvos hivandó hozzá; ajánlatos, hogy az orvosi segély megérkezéig a csendőr maga nyujtsa az első segélyt,

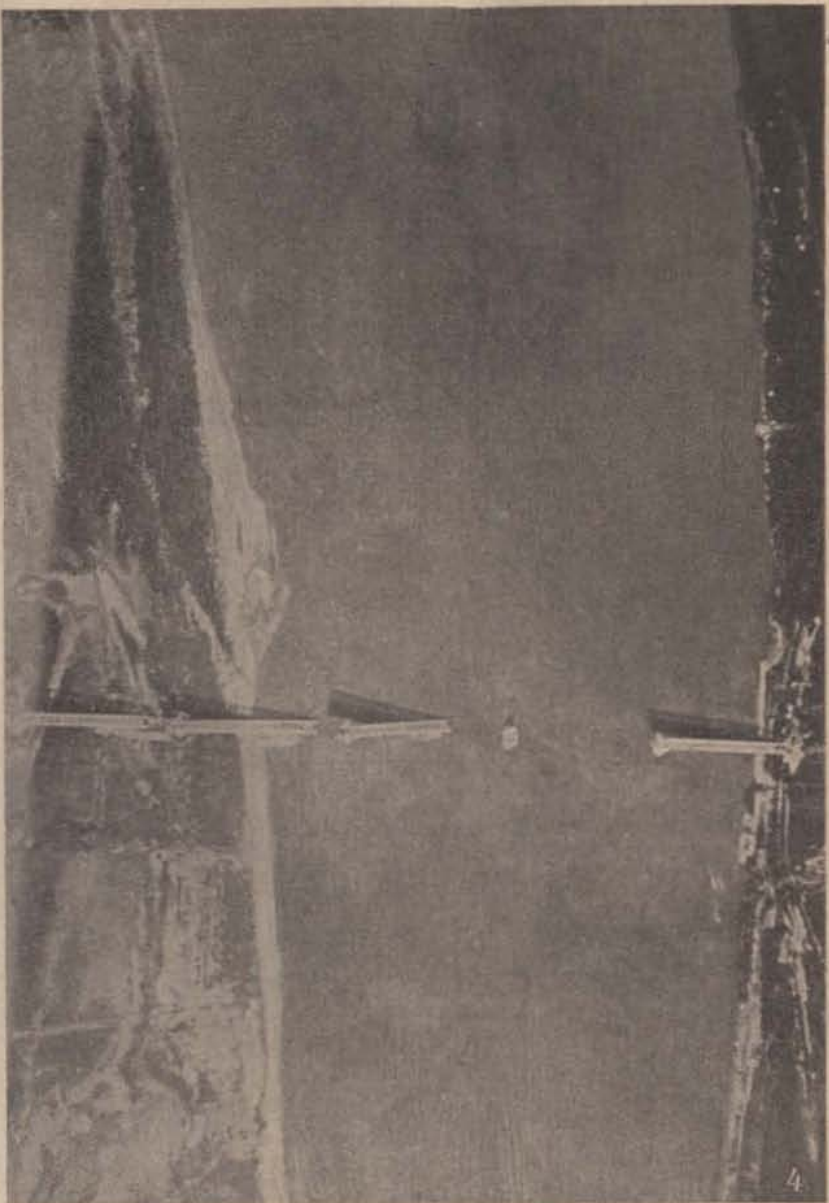
* A löcsatorna iránya utmutatást nyújt arra nézve, hogy saját kezétől vagy idegen kéztől ered-e a lövés?

Nedves lábak

ellen csak úgy védekezhetünk, ha bakancsot, csizmát a rég bevált izoláló hatású „CAMPOLIN” törvényileg védett vízhatlan borkenőccsel kenjük. — Kérjen prospektust az egyedüli gyártója:

Krayer E. és Társa osztrák, Budapest, V. kerület, Váci-ut 34. szám.

Fiók: V. ker., Váci-ut 6. és IV. ker., Királyi Pál-utca 20. (Kálvin-tér mellett). III. ker., Flórián-tér 18. sz. Újpesten: Árpád-ut 49. szám.

Fényképfelvétel a levegőből.

pl. a vérzést elállítsa, a vérző testrészt lekösse stb., mert ezzel az áldozatnak esetleg életét mentheti meg. Ha a sérült beszélni képes: őt a tett elkövetése és a tettes személyisége felől kiméletesen kérdezze ki!

Fontos a tett elkövetésének ideje és helyének megállapítása is. Az idő tekintetében két időhatárt kell elsősorban megállapítani; és pedig, hogy mikor történhetett a tett legkorábban, vagyis mikor nem volt még a tett végrehajtva; azaz megállapítani, *mikor látták utoljára élve az áldozatot*; a másik időpont pedig az, hogy mikor lett a tett felfedezve. E két időpont esetleg messze fekszik egymástól; esetleg 1—2 napi időköz is eltelhetett a cselekmény véghezvitele és annak felfedezése közt. Az elkövetés közelebbi időpontját azután házbeliek, hozzátartozók, szomszédok, a környékbeli lakók megkérdezése, kihallgatása útján kell kideríteni. A tett elkövetési idejére különben következtetni lehet egyes jelekből; pl. a hulla merevségi állapotából; a seb minősége is enged következtetést a tett időpontjára nézve; mert ha feltétlen halálos volt, vagy ha csak hosszabb ideig tartó elvérzés okozataként állt be a halál: ez nagy időbeli különbséget jelent! Erre nézve az orvosszakértők adják meg a választ.

Nagy fontosságu a tett elkövetési helyének pontos ismerete is; ez rendszerint azonos a hulla feltalálásának helyével, pl. ha valakit a lakásán gyilkoltak meg; de néha a hulla más helyen találtatott, mint ahol a gyilkosság történt; pl. a szabadban, az erdőn az áldozat a tett színhelyéről erejének végső megfeszítésével pár száz méterre elvonszolta magát; a tett színhelyét, nevezetesen ha zárt helyről, lakásról van szó, a legelrejtettebb zugáig is ki kell kutatni, esetleges bűnjel kipuhatólása céljából; ezért külföldi rendőrségek e célra a legerősebb acetylen-lámpát használják, mely oda is fényt derít, hova napsugár soha nem ér.

Sajnos, de való, hogy a gonosztevőkben a gyilkosságok, betöréses lopások ismeretlen tetteseiben még nem fejlődött ki az udvariasság érzéke annyira, hogy névjegyüket visszahagyják a tett színhelyén. De akarunk ellenére is igen sokszor oly tárgyakat, nyomokat hagynak ott, amelyek majdnem egyenértékűek a névjegygyel és azt teljesen helyettesítik, mert azokból a tettes személyére lehet következtetni. Ezek az u. n. bűnjelek: néha az eszköz, melylyel a gyilkosság véghezvitele történik; az ujjlenyomatok, ajtókilincsen, poháron, porros asztalfelületen, ablakpárkányon vagy kendőn, melybe a tett után törülközött a tettes; továbbá a lábnyomok; néha egy elfelejtett vagy az áldozat szájának betömésére használt zsebkendő; egy pár haj- vagy bajuszszál, mit az áldozat a tettessel viaskodásában kitépett, egy a tettes ruhájáról letépett gomb stb.

Ezek néha ép oly áruló, nyomravezető, felderítő szolgálatot teljesítenek, mintha a tettes ur ottléte jeléül saját névjegyét adta volna le.

(Vége köv.)

KÉPEINKHEZ.

Fényképfelvételek repülőgépről.

A háboru óta gyakran olvashattuk, hogy az ellenséges felek repülőgép-osztagai majd itt, majd ott végeztek sikeres felderítő szolgálatokat az ellenséges frontok felett, azok fedezékeit vagy elrejtett ágyúütegeit keresvén. Így röviden olvasva ezt a hirt, könnyen azthihetné az ember, hogy a pilóta csakugy egyszerűen felrepül az ellenség frontja fölé, kikémléli a csapatok és ágyúütegek rejtett fedezékeit, a csapatok mozdulatait, aztán visszatér a saját csapatához és jelentést tesz utja eredményéről.

Ha azonban alaposabban meggondoljuk a dolgot, mindjárt rájövünk magunktól, hogy ez így lehetetlen volna. Tudjuk ugyanis, hogy a repülőket mindenütt fegyver- és ágyutűzzel fogadja az ellenség. Ha tehát el akarja kerülni a pilóta, hogy mindjárt az első percekben lelőjjék, magasan — 1000—2000 m. magasságban, sőt egyes esetekben még ennél is magasabban — kell repülnie. Ily magasságból pedig szabad szemmel lehetetlen megfigyelni a föld felszínén ügyesen maszkírozott fedezékeket és ütegállásokat.

Minthogy pedig a legtöbb esetben arra van szükség, hogy az így elrejtett állások pontos helyeit, eredményesebb ágyuzhatások végett, teljes pontossággal megállapíthassuk, a pilótával menő figyelő fényképező gépet visz magával s annak minden iránt érzékeny lemezével kikutatja és lefényképezi a keresett állásokat sokszor egész területeket a nagy magasságból is.

Ilyen fényképfelvételeket mutatunk be olvasóinknak a jelen számunkban közölt képeken. A szerbiai harcok színteréről valók ezek a felvételek s egyikük a Macsvában elrejtett ütegek állásainak felderítésekor 2000 m., a másik Uzsicze városról és a környékén volt két szerb táborról 3000 m., a harmadik pedig Sabáczról és a zimony—belgrádi vasutról 2000 m. magasságból készült felvétel.

Amint látjuk, a fényképeken a szántóföldek, utak, hegyi szerpentin utak, hadsapatok, folyók és vízzel elöntött területek stb. egészen jól kivehetők s az így lefényképezett terület a térkép adataival való összehasonlítás mellett, igen jó tájékozódást nyújt az ellenséges csapatok elhelyezkedésére nézve.

HIREK.

Adományok. Debreczeni János őrsvezető cz. őrmester, zombrádi őrsparancsnok kezdeményezése folytán, január 15-én Zombrádon, Rosenfeld Ferenc magánházánál összegyűjtött társaság körében rendezett gyűjtés, a vak katonák javára 17 K-t eredményezett, mely összeghez Darula János és neje 5, Engel Gyula 1.80, Nyámez Zaharie —70, Debreczeni János őrsvezető cz. őrmester

Szántó Lajos gépfőraktára Szegeden

***** Zsótér-bérház, Városháza mellett. (Rákóczi szoborral szemben.) *****

Csendőrségi fegyvergyári kerékpárok. — Csendőrségi diszvarrógépek. — Világhírű tűnélküli pathéfonok. — Világhírű tús gramofonok. — Lemez ujdonságok és kerékpár felszerelési cikkeik főraktárosa.

Csekély havi törlesztés! • Képes főárjegyzékem díjtalan! • Csendőrségi Urak legkedveltebb bevásárlási helye.

2-50, Bende Lajos csendőr 5-50, N. N. — 90, N. N. — 10 és Rozenfeld Etus — 50 K-ával járultak hozzá. Rozenfeld Etus a rokkant katonák javára még külön 6-77 K-t gyűjtött. Ezen kívül a vak katonák javára még a következő adományok érkeztek hozzánk: u. m. Virág András járásőrmestertől, Földvárról 11-18, Gál János csendőr cz. őrmestertől, Hunyaddobráról 12, Bara Ferencz őrmestertől, Uncsukfalváról 10-20, Szabó Jeremiás csendőrőrmestertől 5 és Kovács Ferencz, derecskai járásőrmester nejtől 10 K. A befolyt. adományokat rendeltetési helyére juttattuk.

Csukaszürke ruházat és szörmés kabát ideiglenes rendszeresítése a csendőrségnél. Lapunk mai számának «Hivatalos rész»-ében teljtartalmulag közölt 2478/eln. 16—1916. számú honvédelmi miniszteri körrendelet szerint, Ó császári és apostoli királyi Felsőge, a m. kir. és m. kir. horvát-szlavon csendőrség számára, a honvéd gyalogság táborigényruhájához színre hasonló táborigényruha, továbbá a csendőrtisztek, tisztviselők, valamint a lovas csendőrök részére, valamennyi tiszt és tisztviselő számára rendszeresíthetőhöz hasonló, domboru dolmánygombokkal ellátott szörmés kabát ideiglenes rendszeresítését legkegyelmesebben megengedni méltóztatott. A csendőrséget a színre nézve hasonló hajtókákat viselő csapattektől, a jövőben a csendőrség szürke ruházatának hajtókáin, körrendeletileg előírt változtatások fogják megkülönböztetni.

Hócsuszamlás által eltemetett népfölkelők. Zsegodics József, Körtvélyessy Ferencz és Nagy Vendel a Stina fedelesului határőrizeti őrsre beosztott népfölkelőket, akik az őrsaktanyától 70 lépésre levő forráshoz vizért lettek kiküldve, február 8-án délután 1/3 órakor a forrás közelében, egy nyolcz méter magas és több száz méternyi szélességű és hosszúságú megcsuszott hóréteg maga alá temette. A szerencsétlenül járt népfölkelők megmentéséhez a feleki és verestoronnyi őrs legénysége 50 főnyi munkással még a csuszamlás éjjelén hozzáfogott ugyan, de a csuszamlás folytonos ismétlődése, a nagy havazás és hófúvás miatt, azokat kiánsni még a nagyszabeni cs. és kir. katonai parancsnokság által, két műszaki tiszt vezetése alatt kirendelt 22 utászkatona közreműködése mellett sem sikerült. Miután a hócsuszamlás a Stina fedelesului őrs laktanyáját is az eltemetés veszélyével fenyegette, a veszély elhárításáig az őrs Alsósebesre költözött át.

KÜLÖNFÉLÉK.

Hirdetések a kenyérgyegen. Ugyanakkor, a mikor minden állam papiriparában nagy hiányokról beszélnek és ezen a czímen nálunk is állandóan emelik a papír árát, nagyon felfokozódott a közigazgatás papirfogyasztása, mert a különböző hivatalok az egész országban csak úgy ontják a plakátokat és hirdetményeket. Ehhez járul most a kenyérgyegrendszer is, a mi rengeteg papírt fogyaszt, de a mit most Németországban már eredményesen értékesítenek. Königsbergben például a városi hirdetményeket és egyéb körölvényeket, a melyeket a közönség tudomására kell adni, a kenyérgyeg hátára nyomtatják. Ezzel a módszerrel azután, a melyben Königsberget a többi német város is követi, kettős czélt

érnek el; egyik az, hogy a hirdetmény mint plakát nem fogyaszt külön papírost, másrészt pedig mint hirdetmény is jobban eléri czélját, mint akármilyen más módon, mert a kenyérgyeg hátán okvetlenül eljut mindekihez.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz, kényességénél fogva, nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

T. J. 1. Ha az őrs a hadtápkörleten belül fekszik, vagy a határőrizetben közreműködik: igen. 2. A segély összege nincs egyformán kiszabva, hanem vidékenként és a viszonyokhoz képest változik.

Vitatkozók. 1. Olvassa el lapunk folyó évi 3. számában «Gömör 30» jelige alatt adott üzenetünket. 2. Az érempótdíj annak a hónapnak 1-től kezdve illetékes, melyben az érem adományoztatott, Kifizetését kérje őrskihallgatáson.

000. Az illetékszabályzat 55. §. 5. pontja szerinti fütési átalány felszámítható s a fütési költség ebből fedezendő.

B. M. 58. Özvegyi nyugdíj fejében évi 1000 korona illetné meg; de mivel a nyugállományban elhalt egyén özvegyének nyugdíja nem lehet nagyobb összegű, mint a milyent az elhalt férj élvezett, ennél fogva csupán évi 900 koronára lesz igénye.

E. 8. ny. 1. Igen. 2. Előreláthatólag igen.

B. A. A megszólítás az illető rendfokozatának megemlítése mellett «úr» szóval történik. Ugyanez áll szolgálati érintkezés alkalmával a polgári tisztviselőkre is, kiknél a rendfokozatot a hivatali állás megnevezése helyettesíti.

Manezini. 1. Nem tudjuk. 2. Különbség: a hat havi tanfolyam és vizsga, melynél fogva a tiszteletadás is megilleti. 3. Az arra alkalmasokat igen.

Sátor. Rendfokozatát, mint czimzetes rendfokozatot az átvétel esetén is megtartja.

Szabadi 23. G. I. szkvtó Népfölkelő 33. Várják be a vonatkozó rendelkezést.

Vincze szkvtó. Egyelőre nincs tervbe véve.

Utazási számadás. Mindenesetre szabálytalanság, a mely esetleg csalássá is minősülhet és ehhez képest büntetendő.

Érdeklődő. A kiadóállalat vagy nyomda czime a nyomtatványon fel van tüntetve. 2. Nem. 3. Igen.

Egyévi önkéntes. 1. Igen. Honvédelmi miniszter úr. 2. Az 1893. évi XXXVI. tcz. szabályozza.

Nyugdíjas. Nincs igénye.

B. J. Igen.

1881. 1. Nem. 2. Nem tudjuk. 3. Más vallásra való áttérés esetén új keresztnév (utónév) felvehető; a vezetéknev (családi név) azonban csak belügyminiszteri engedéllyel változtatható meg.

1880. 1. Nem vehető fel. 2—3. Tárgytalan.

00000. Igen.

J. O. P. Orvoslás — sajnos — nincsen. Egyébként a régi és az új nyugdíjtörvény alapján nyugdíjazottak között e tekintetben különbség nincs.

Dunamenti csendőr. Czikke nem közölhető.

A világ legjobb harmonikái

Orgonahangu, 2 váltóval 7 K, finom 9 K. Csodásan erős hangu, 3 igaz váltóval 11 K. Egész zenekari hangu 4 igaz váltóval 14 K. Erős acél hanguak 18, 20, 25, 40 K. Finom kétsoros harmonikák, háromsorosak, gramatikus hanguak is készülnek.

Mogyoróssy Gyula királyi szab. hangszergyár

Gramofon

Csodásan erős, tiszta hangu beszélgép 30 K, nagy «Union» szerkezettel 36 K. — Legszebb hanglemezek az összes dalok, zenék, operák, tréfás előadások stb. 60 fill.-től 3 K-ig. Javítási műterem.

Árjegyzéket az összes hangszerekről ingyen küld

Budapest, Rákóczi-ut 71. szám.

HIVATALOS RÉSZ.

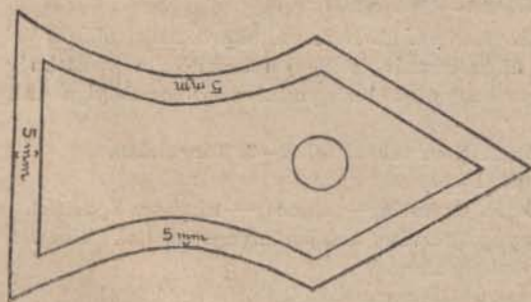
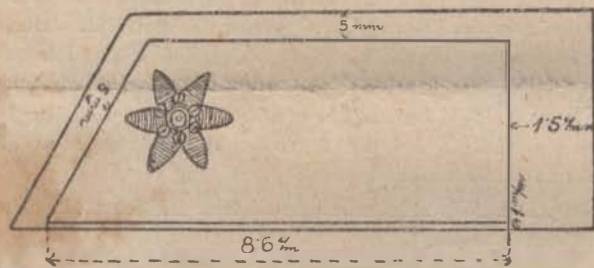
Körrendelet.

Ő császári és apostoli királyi Felsége 1916. évi február hó 8-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy a m. kir. és m. kir. horvát-szlavon csendőrség egyénei számára egy, a honvéd gyalogság tábori egyenruhájához színre hasonló tábori ruha (sapka, zubbony, nadrág, köpeny, vállgaller), továbbá a csendőrtisztek, tisztviselők, valamint a lovascsendőrök részére egy a valamennyi tiszt és tisztviselő számára rendszeresített szőrmés kabáthoz hasonló domboru dolmánygombokkal ellátott szőrmés kabát ideiglenesen rendszeresíttessék. (L. R. K. Szab. rend. 6—1915).

A csendőrség buzérvörös hajtókáival azonos hajtókát viselő csapattestektől való megkülönböztetésül a csendőrség jelenlegi buzérvörös hajtókái a mellékelt ábrák szerint a zubbonyon elől és felül, acélzöld posztóból készült öt mm. széles, alul egy mm. széles lapos szegélylyel, hátul pedig 1.5 cm. hosszú nyulvánnyal vannak ellátva. A köpeny és vállgaller buzérvörös hajtókái öt mm. széles lapos acélzöld posztószegélylyel vannak körülfogva. Számvívőtisztek (tisztviselők) és törzsőrmeสเตอร์ek hajtókáinak megkülönböztetésénél hasonló eljárás követendő.

Kelt Budapesten 1916. évi február hó 12-én.

Báró Hazai Samu, s. k.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározás:

Ő császári és apostoli királyi Felsége 1916. évi február hó 3-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy:

a legfelsőbb dicsérő elismerés tudtul adassék:

az ellenség előtt tanusított vitéz magatartása elismeréseül:

Hets Károly a IV. számú csendőrkerületi parancsnok-szágnál beosztott, VI. számú csendőrkerületbeli csendőrfőhadnagynak.

Ő császári és apostoli királyi Felsége 1916. évi február hó 6-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben adományozni méltóztatott:

a háboru idején teljesített kitünő szolgálatainak elismeréseül:

az arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján:

Gross Frigyes VII. számú csendőrkerületbeli járás-örmesternek.

Ő császári és apostoli királyi Felsége legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy:

Süteő Antal örmester, a VIII. számú csendőrkerületben a német császár Ő Felsége által neki adományozott német harcász érdem-érmét elfogadhassa és viselhesse.

Ő császári és apostoli királyi Felsége 1916. évi január hó 10-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben adományozni méltóztatott:

a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján:

az ellenség előtt teljesített különösen kötelességű szolgálata elismeréseül:

Varga János csendőr cz. örmesternek, beosztva az 1/15. csendőr portyázó különítménynél.

Ő császári és apostoli királyi Felsége 1916. évi február hó 9-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben adományozni méltóztatott:

a koronás ezüst érdemkeresztet, a vitézségi érem szalagján:

az ellenség előtt teljesített különösen kötelességű szolgálataik elismeréseül:

Csordás András és

Fábián István örmestereknek, a IV.,

Simon János örmesternek, a VII.,

Lengyel István II. örsvezető cz. örmesternek, a IV.,

Libár János és

Kintea Gábor csendőr cz. örmestereknek, az V.,

Kocsis József örmesternek, a IV.,

Tihanyi József örmesternek, az V.,

Erdélyi István csendőr cz. örmesternek, a II.,

Goleta Béla,

Ujvári István,

Zodermann Imre és

Andris Izidor csendőr cz. örmestereknek,

Muzslay Medárd örmesternek, valamennyien az V.,

Lukács Imre örsvezető cz. örmesternek, a VI. és

Ne vegyen hangszert, míg **REMÉNYI MIHÁLY** a magyar kir. Zeneakadémia házi hangszerkészítője :: legújabb árjegyzékét át nem olvasta, melyet ingyen és bérmentve küld Budapestről, Király-utca 58.

Hegedűk, fa- és rézfúvóhangszerek, czimbalmok. — Zenekarok teljes felszerelése. — Csendőrök különös, figyelmes és olcsóbb kiszolgálásban részesülnek. — Régi hangszerek becserélése és javítása.

◆◆◆◆◆ Minden hangszerről árjegyzék külön-külön kérendő. ◆◆◆◆◆

Galicza János örsvezető cz. őrmesternek, a VII. sz. csendőrkerületben.

Ő császári és apostoli királyi Felsege 1916. évi január hó 26-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben adományozni méltóztatott:

a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján:

az ellenség előtt teljesített különösen kötelességű szolgálata elismeréséül:

Rab János csendőr cz. őrmesternek a IV. számú csendőrkerületben.

Adományoztatott:

a hadrakelt seregnél:

Ő császári és apostoli királyi Felsege által erre felhatalmazott parancsnokság által:

az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásuk elismeréséül:

az 1. osztályú ezüst vitézségi érem:

Szücs János örsvezető cz. őrmesternek és Frincsán János csendőr cz. őrmesternek beosztva az 51. honvéd gyaloghadosztályhoz; továbbá:

a bronz vitézségi érem:

Lojek Pál csendőrnek, a IV. számú csendőrkerületben.

Ideiglenes nyugállományba helyeztetik:

1916. évi márczius hó 1-ével:

Ballács József, VIII. számú csendőrkerületbeli járás-őrmester a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, mindennemű népfelkelési szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakhely: Hajduböszörmény.

Okiratilag megdicsértettek:

a. m. kir IV. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Butyok János csendőr, egy nagyobb szabású pénzlopás és annak palástolása céljából elkövetett gyújtogatás tettesének, hosszabb időn át, igen ügyesen és kitartással vezetett nyomozás utáni kiderítéséért.

Jüngling Mátyás járásőrmester, Hunyadi János, Csik Miklós őrmesterek, Pintér Pál, Lengyel Elek örsvezető cz. őrmesterek és a III. kerület állományabeli Kozma Sándor csendőr cz. őrmester, az 1915. évben Berég és Ugocsa vármegyék területén fellépett kolera-járvány meggátlása iránt tett hatósági intézkedések keresztülvitele körül kifejtett buzgalmukért.

a. m. kir VI. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Vigh Imre csendőr cz. őrmester, a közbiztonsági szolgálat, de különösen a háborus idők alatt, a városi szolgálatot is ellátó székesfehérvári örs távollevő parancsnokának helyettesítésében kifejtett buzgó és kötelesség-érzettől áthatott, lelkiismeretes vezetéseért, alárendeltjeinek helyes befolyásolásáért és példás magaviseleteért.

Borbás Kiss István, Ladó Pál, Kisfalvi Mihály, Vas János I. csendőr cz. őrmesterek, Kakas László és Szabó József III. csendőrök, a háborus idők alatt, a városi szolgálatot is ellátó székesfehérvári örsön, a szolgálatnak minden ágában nagy buzgalommal, kitartással és fáradságot nem ismerő tevékenységgel teljesített eredményes szolgálataikért és kifogástalan magaviseletükért.

Marosi Gábor csendőr cz. őrmester, a háborus idők alatt a városi szolgálatot is ellátó székesfehérvári örsön, a közbiztonsági szolgálat terén minden irányban nagy buzgalommal kifejtett eredményes tevékenységéért, valamint a folyton nagy létszámú székesfehérvári örs közgazdálkodásának hosszabb időn át, czélszerű és lelkiismeretesen folytatott vezetéseért és kifogástalan magaviseletéért.

Kerekes Ferencz csendőr cz. őrmester, egy katonaszökevény kóborezigányokból alakult s számos betörés- és lólopást elkövetett bünszövetkezet tagjainak nagy buzgalommal és kitartással 15 napon át vezetett nyomozás utáni kiderítése és elfogásáért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

a. m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Nagy József II. csendőr egy pénzhamisítási ügyben bevezetett sikeres nyomozása közben, a tettesek kézrekerítése és elfogása körül kifejtett ügybuzgó és eredményes szolgálataiért.

Kovács Béla, Kis János, Bartók Gyula, Tóth János III., Siket János, Balogh József Menyhért, Blegye László, Pergely József, Kajcsa József, Aprisán János és Kinczel József csendőrök, valamint a III. számú csendőrkerület állományából a beregszászi szárnyhoz vezényelt Homola János, Nagy József II., Rákóczi Simon, Magos Mihály, Sipos István és Vakares Károly csendőr cz. őrmesterek, Varga Lajos és Bencz Pál csendőrök, nemkülönben a VI. számú csendőrkerület állományából az ugyanazon szárnyánál vezényelve volt Varga József és a VIII. számú csendőrkerület állományából szintén ezen szárnyánál vezényelve volt Jánosi József és Radeczki Pál csendőrök, továbbá az ugyanezen szárnyánál szolgálattételre beosztott Duzs József, Antal Lajos, Guba István és

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésre.

Előlegek értékpapírokra.

Családi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 2.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és készpénzért való eladása.

Elfogadunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő lekötése mellett helyeznek el intézetünknel, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.) 2. Oly takarékbetétek után, melynél a betevő az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem köti, 5 1/4% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.)

Előleget nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett. Utalványok, intézkedések és chequék beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával.

Vesünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

Fellner Alajos tartalékos tizedesek, Sári Lakatos Gyula és Baráth József honvéd ez. tizedesek, Bene István, Kékes Pál, Mester Bálint és Gubán Pál tartalékos gyalogosok, Barcsik Lajos és Sukta Mihály népfelkelő tizedes ez. szakaszvezetők Cs. Molnár Lajos népfelkelő tizedes, Szafkó István, Tóth Ferencz, Tasi József és Baráth Mihály népfelkelők, az 1915. évben Bereg és Ung vármegye területén fellépett kolera alkalmával, a járvány továbbterjedésének meggátlása iránt tett hatósági intézkedések ellenőrzése körül kifejtett buzgó, fáradságos és eredményes szolgálataikért.

a m. kir. VI. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Tatár József csendőr, mivel egy katonaszökevény kőborcigányokból alakult s számos betöréses- és lólopást elkövetett bünszövetkezet tagjainak kinyomozása és elfogásánál eredményesen közreműködött.

Előléptettek:

őrmesterré:

a következő csendőr czimzetes őrmesterek:

1916. évi február hó 1-ével:

Varga Bácsó Márton, a II., továbbá:

Jakab János és Karácson Lajos az V. számú csendőrkerületben;

csendőr ez. őrmesterré:

a következő csendőrök:

1915. évi augusztus hó 1-ével:

Voda Simon a VII.,

1916. évi január hó 1-ével:

Ábrahám Damó, a VI.,

1916. évi január hó 13-ával:

Burka Vendel, a III. és

Szabó Sándor III., az V.,

1916. évi január hó 15-ével:

Apatóczki János, a III.,

1916. évi január hó 20-ával:

Kneip Artur, a II.,

1916. évi február hó 1-ével:

Krisán György, az I.,

Juhász István III., a II.,

Gála István, a III. és

Kiszelicza Mihály, a IV., végül:

1916. évi február hó 8-ával:

Krall András, Horváth János V., Helprin János, Bársony Kelemen, Kozár Imre, Tamás Pál, Bukor Ármin II., Konecz Mihály, Horváth József II., Organik István,

Schultz Ferencz, Jantosik Ferencz, Klimek János, Balogh Gyula, Klucsik József, Péli Lajos, Mada János, Kossik Pál, Zsolnai Ferencz, Halmos Nándor, Kovács Imre I., Molnár Ferencz, Fonód János, Kozicz János, Harsányi János, Bobor János, Sebény Bertalan, Domonkos Gyula és Zobor László az V. számú csendőrkerületben.

Járőrvezetői jelvénynyel elláttattak:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Maginyecz Pál, Rakolcza József, Bozsi Albert, Lukács Sámuel, Krakкаи Dénes, Orbán Ferencz, Kádár András, Opra Bokor György, Topor István, Geze Simon, Ambros Ferencz, Takács János, György József, Péterfi Mihály, Ilyés Ferencz, III., Boné Sámuel, Fekete Péter, Nolik Ferencz, Kinte Leo, Fekete Sándor I., Kodó Dénes, Bende András, Csiki András, Fánta Gyula, Furnika György, Rotár Iláriusz, Kiss Áron, Albert Birt Miklós, Korodi Árpád, Gréczi Ferencz és Vetési Péter csendőrök;

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Vásárhelyi András, Fazekas Sándor, Izsák Lajos, Csernyeczki József, Magyar Ferencz, Török Iván, Varga Orbán, Vargyas Antal, Indi Pál, Tóth Ferencz III., Sinka József, Palkovics János, Kovács A. Lajos, Lukács József, Máté Péter, Viczkó Miklós, Ughi Ferencz, Kasza István, Lampl Ferencz és Szabó István I., csendőrök;

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Horváth Sándor III., Németh József VII., Szenté Sándor, Pápai Imre, Deák Nándor, Tóth József VI. és Nagy István II. csendőrök.

SZÁNTÓ JÓZSEF

gépáruháza 17 év óta létezik Szegeden, a városi bérpalotában

Képes nagy ár-jegyzékem díj-talanul küldöm.

Képes nagy ár-jegyzékem díj-talanul küldöm.

Egyedül nálam kaphatók a Helical, Premier, Postielon, Britania, Eska és saját összeállítású legkedveltebb hegyikerékpárok. E gépekből hadseregünk részére is szállítottam. Pathé tünéklő beszélőgépek, lemezek és varrógépek óriási választékban, kedvező részletfizetésre is.

Várnay és Fia, Budapest, VI., Gyár-utca 26.

**Nyomatványok
Sapkák
Keztyük
Kardbojt
Celluloid kezelő és
nyakravaló**

**Czipőkrém
Fegyverzsir
Borotváló készlet
6, 10 és 20 éves
szolgálati kereszt
stb. stb.**

Nagyvárad, Ralikovszki-ut 24. Szeged, Kárász-u. 9.

A háboru okozta személyzet hiány miatt egyelőre csak **szegedi főüzletünk**-ből intézzük el a postai küldeményünket, azért a megrendeléseket **Szeged, Kárász-u. 9.** címre kérjük.

STOWASSER I. os. 68 ktr. udvari és hadsereg szállító, a Rákóczi-Török felállítás, Budapest, II., Lánchíd-utca 5. — Gyára: Ontóház-utca 3. — Régi hangszerek javítás, vétele és becsorélt. — Arjegyzék minden hangszerről külön kúldetik.

Hegedűt, harmónikát, tárogatót, MAGYARORSZÁG LEGNAGYOB BANGSZERGYÁRA és a többi hangszereket általa nosan elismert legjobb gyártm. szállít.

CSENDDÖRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — 6 korona. Megjelen minden hó	1-én, 10-én és 20-án	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Mérsz évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.		Budapest, IV., Hegytem-utca 4. sz.

Gyakorlati szabályok a bűnügyi

nyomozásban.

Irta: Horváth István dr. ny. járásvör. (Vége).

A labnyomokról külföldi rendőrségek (pl. Berlinben) külön gipszlenyomatot vesznek, melyek a tettes kitének megállapításánál sokszor döntő szerepet játszanak. Könnyösen fontosak az ujjlenyomatok, melyek az u. n. «Daktyloszkópia» * révén ma már minden nagyobb rendőrségnél a bűntettesek személynazonosságának megállapítására felhasználhatók. Az újjak belső felületén ugyanis bizonyos rovátkák vannak, melyek minden emberrel más és más képet mutatnak s így két teljesen egyforma ujjlenyomat (t. i. mind a tíz újjat véve figyelembe) nem lehetik. Így tehát az ujjlenyomat egyrészt a személynazonosság megállapítására alkalmas; mikor pl. egy bűnös nem akar személynél felvilágosítást adni, siktetnémának, hülyének téteti magát; vagy ha egy gonosztevő álnéven adja ki magát, hogy rovtól előleletet ne lehessen megállapítani. Más részről pedig döntő szűny bizonyítékot is képez az ujjlenyomat, melylyel a gyilkosra vagy tolvajra — esetleg más bizonyossággal kapcsolásban — a tetteséget csalahatatlannul rá lehet bizonyítani, ha a tett színhelyén valamilyen tárgyon ujjainak lenyomata megállapítható. E nagy jelentőségére tekintettel a daktyloszkópiát, vagyis ujjlenyomat-rendszer a csendőrségnél is megkellene honosítani; annál is inkább, mert az ujjlenyomat felvétele néhány órai gyakorlatlással járható és költségbe alig kerül. Egy pár esetet iktatok közbe annak igazolására, hogy nem a mesék országaiba valók a detektiv regényekben olvasható ilyen megjegyzések: «Az áruló hajlirt» vagy «A nyoma vezetó zsebkendő» s több efféle; mert a bűnügyi krónika feljegyzései mutatják, hogy sok esetben épen az ilyen vagy ehhez hasonló csekélységekben mulik az ismeretlen tettes kipuhatólása s a tényállás felderítése.

Közel 30 éve, 1886-ban történt Budapestben a Nagy János-utcaban, hogy egy G. E. nevű asszonyt halva találta lakásában; a megjellett rendőrvrosi vizsgálat eredményeként * Daktyloszkópia görög eredetű szó és annyit jelent, hogy «ujj-szemle».

rablőgyilkosság forog fenn, mert az áldozat nyakán idegen kéztől eredő fojtogatások, emberi köröm nyomai észlelhetők; és a meggyilkoltnak pénze, sőt egyes értékesbb tárgyai hiányoznak. A rendőri nyomozás során a tett elkövetésének gyanúja egy ugyanazon házban lakó nőre, P. Mariára irányult, aki azonban kihallgatása alkalmán kopokul tagadta, hogy neki G. E. erdszakos halálában része volna. Egy csekélység azonban árulójává lett. A meggyilkolt áldozat kezében ugyanis egy női ruhagombot találtak, melyen még egy kis darab volt abból a ruhából, melyről letépték. A gyanúsított P. Maria lakásán házkutatást tartottak s ez alkalommal előkerült az a kabát, melyről a szerencséslen áldozat a tettesrel való kétségbeesett viaskodásában a bűnjelkényt lefoglalt gombot leszakította, a gombbal együtt kitepelt kis szövetdarab teljeseen egyezett a P. Maria lakásán a házkutatás során talált kabatszövettel. E döntő bizonyítéka a gyanúsítottnak elebe tartatván: belátta eddigi tagadásának czelitalan voltát és töredelmes beismerést tett. Tetteért a bíróság életfogytiglani fegyházra ítélte. A detektiv regényekben szereplő «áruló hajlirt» és «nyomravezető zsebkendő» tehát megoldható «a bűnfelderítő gomb»-bal. Különben «a nyomravezető zsebkendő» sem pusztán regénybeli szövevény; erre bizonyosság egy nem régen, Budapestben, a nyugati pályaudvar környéken történt valódi eset. Egy közszereplődeli faházikóban irodai munkájával foglalkozó öreg asszony ellen két férfi rablási merényletet követett el; revolvert sebezve mellettek, követelték a pénzár tartalmát, melyet ö nekik át is adott; hogy segegyért ne kálthasson: az egyik rabló a saját zsebkendőjét tömte az áldozat szájaiba, és kezét lábat zsinnyal az asztalhoz kötözték. Az egyik bűnrészes — kit az utcaza közönségének bemondása szerint vettek gyanúba — el is fogták, a tetteseket pedig a zsebkendő leplezte le, mert mikor követelek az egyik tettestől, mutassa fel a zsebkendőjét, természetesen nem tudott ennek eleget tenni, mire felmutatták előtte a neve kezdőbetűjével ellátott, az áldozat szájaiban talált zsebkendőt. Ezzel szemben már nem volt értelme a további tagadásnak.

Egy faluban a padlason felakasztva találta G. L. földmivesszadát; a megjellett rendőri vizsgálat nem talált

gyanuokot büntetendő cselekmény fennforgására nézve, hanem öngyilkoságnak minősítette és minden további nyomozat vagy bonczolás mellőzésével kiadták a temetési engedélyt. A minősítés téves, elhibázott volt, mint az évek multán a csendőrőrmester által megejtett nyomozás során kiderült: a férfit saját felesége megmérgezte és eselédje segélyével — hogy öngyilkosság látszatát keltse — a hullát a padlásgerendára akasztotta fel. Ha a rendőri nyomozás alkalmából felbonczolták volna, gyomrában a mérgezés nyomára akadnak, ami az egész nyomozásnak mindjárt más fordulatot ad.

Néha azonban a talált bűnjelek is tévuttra vezetnek. Ezt igazolja egy bűnügy története, melyet egy külföldön megjelent könyvben elmondva találtam.

Egy gazdag földbirtokos erdőkerülője a gazdájához ment, hogy szorult helyzetére tekintettel engedné el régi tartozását, mely adóslevélen alapult. A gazdag ember elutasította kérését és kiutasította alkalmazottját a házából. Aznap éjjel a nábobot meggyilkolva találták s a tettes ezenkívül felgyújtotta a házat is. A gyilkosság gyanuja természetesen elsősorban az erdőkerülőre hárult, aki a szóvita és durva kiutasítás nyomán keletkezett felindultságában a vele volt baltáját ott felejtette a gazdája házában, melyben a nyomozás során a csősz tulajdonára ismertek, aki nem tagadhatta sem azt, hogy aznap megfordult a meggyilkolt házában, sem pedig azt hogy a tett színhelyén talált balta — melyen vérnyomok is voltak — az ő sajátját képezi. E súlyos terhelő adatok alapján a csőszt életfogytiglani fegyházra ítélték.

Évek multán derült csak ki az igazi tényállás és az elítélt erdőkerülő teljes ártatlansága. A földbirtokost ugyanis a saját unokaöccse gyilkolta meg, hogy ez alkalommal megsemmisítse a nagybácsija által készített azt a végrendeletet, melyben az őt az örökségből kizárja. A rejtélyes bűnügy helyes nyomaira egy gyermek vezetett, ki szemtanuja volt a gyilkoságnak, de a tüzvész és gyilkosság izgalmi következtében hosszantartó idegbántalmakba esett s kinél csak egy később átélt újabb kedélyrázkódtatás által elevenedtek fel a régi büntény egyes részletei. Az ártatlanul meghurcolt s évekig fegyházban szenvedő ember kiszabadult ugyan s kártalanítást kapott, de az igazi tettest halála elvonta a földi igazságszolgáltatás kezei elől.

Oly esetekben, midőn a bűncselekmény elkövetésekor a tettes a sértett féltől (a meggyilkolt vagy meglopott, kirabolt egyéntől) pénzt vagy értéktárgyakat elvett: nagy figyelem fordítandó az így elorzott tárgyak (ékszer óra, értékpapír, takarékkönyv, készpénz) pontos és megbízható megállapítására, valamint arra a körülményre is, hogy honnan, mely helyről (szekrény, láda, valami rejtett hely, esetleg szalmazsák stb.) vette el azokat. Mert az esetek igen nagy százalékánál ezek az elvitt

tárgyak vezetnek a tettes vagy segédei kinyomozására. A tettes rendszerint nagyobb arányu, anyagi viszonyaival össze nem illő költekezéssel árulja el magát; másrészt az ellopott vagy rabolt tárgyak értékesítése (pl. zálogházban elzálogosítja, bankban, takarékpénztárban értékesíti, beváltja az értékpapírt vagy a betétkönyvet stb.) alkalmával teszi magát gyanussá. Az ily intézetek tehát sürgősen értesítendőek az értéktárgyak leírásáról vagy értékpapírok, betétkönyvek számáról, összegéről stb.

Nem egy esetben az a körülmény, hogy a tettes az elrejtett, nem szokásos megőrzési helyről vitt el értéktárgyakat, nagyon jelentős utmutatás az irányban is, hogy a gyilkosságot, betöréses lopást, rablást csak a helyi viszonyokkal ismerős, tehát oly egyén követhette el, ki a meggyilkolt vagy meglopott egyénnel közeli, talán bizalmas viszonyban állott, tehát jó barátja, alkalmazottja, házbelije, szomszédja, esetleg hozzátartozója volt.

Hasonlóképp nagy fontossággal bír az a körülmény is, hogy mely uton jött s merre távozott a tettes, mert néha ez is fényt deríthet arra, hogy a tettes a helyi (lakásbeli) viszonyokkal jól ismerős volt, tehát szintén a megölt vagy meglopott egyéntől nem egészen távol álló személyiség lehet. De fontosak a kivezető lábnyomok azért is, hogy ez alapon a tettes menekülésének irányára lehet következtetni s így az üldözés utirányát is esetleg megmutatja.

Természetesen ezek nem csalhatatlan utmutatók, sőt néha megtévesztők is, mert a gonosztevők eszejárása és utja nem egyenesek; és néha tervszerűen a nyomozók megtévesztésére van kieszelve, hogy míg őt ellen-irányban keresik, ő azalatt egérutat nyerhessen.

A tett elkövetésének helye és ideje után döntő fontossága van annak a kérdésnek, hogy mi lehetett a tett rugója, indoka; mi haszna lehetett belőle, mi oka lehetett annak elkövetésére! Lopásnál, rablásnál, sikkasztásnál s általában a vagyoni elleni bűncselekményeknél ez természetesen nem okozhat fejtörést: lopni, rabolni, sikkasztani csak anyagi érdekből lehet. Ellenben az emberi élet elleni bűncselekményeknél ez az indok igen sokféle lehet; valaki gyilkol és ölhet nyereségvágyból, ami az esetek legtöbbször szerepel: ez a rablógyilkosság; de ezenkívül lehet a gyilkosság vagy ölés oka: bosszu, irigység, gyűlölet, szerelemföltés, családi viszálykodás, a családi létfenntartás nehézségei, czivódásból eredő erős felindulás, vetélykedés és kenyéririgység; ott van pl. Hofrichter főhadnagy esete, ki azért küldött méregpirulákat vezérkari tiszteknek, hogy ezek kiesvén a rangsorból, a maga részére is biztosítsa a vezérkarba bejuthatását; vagy a falusi cselédleány, ki nem régiben azért ölte meg a volt gazdája mindenest, hogy annak helyét elfoglalhassa.

Ha fáj a feje ne tévóvazzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 percz alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — **Ára K 1.20.** — Kapható minden gyógytárban. Készíti **Beretvás Tamás** gyógyszerész **Kispesten.** Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítással.

Ferdinánd bolgár király látogatása főhadiszállásunkon.

Ha ezen felsorolt indító okok egyike sem állapítható meg, két feltevésnek marad fenn a jogosultsága: hogy a gyilkosságot vagy örült követte el minden komolyabb ok és érdek nélkül vagy pedig, hogy a gyilkos merénylet nemi perverzításban * leli okát. Ezek az u. n. kéjgyilkosságok, amilyenek pl. Londonban pár évtizede igen sűrűn ismétlődtek; akkor ugyanis egy ismeretlen tettes (Jack, the Ripper, Jack a hasfelmetsző) nyilván kéjvágyból számos nőnek hasát vágta fel, de szorgos kutatások mellett sem akadtak soha a vérengző szörnyeteg nyomára. Az ily kéjgyilkosságok főleg nagy világvárosokban találkoznak mind sűrűbben, melyek a nemi perverzítások legtermékenyebb talajai és jellegzetességük abban nyilvánul, hogy többnyire válogatott, raffinált kegyetlenséggel viszi véghez a beteg hajlamu tettes, melyet még azzal szokott tetézni, hogy szerenesetlen áldozatának hulláját rendszerint feldarabolja.

Ezen fejezetbe sorolom azt az esetet is, mely körülbelül 10—12 évvel ezelőtt történt Budapesten.

Átvágott torokkal találtak lakásán egy már 60 év körüli embert, órája gyűrűje hiányzott; tehát e jelekből rablógyilkosságra következtetett a nyomozó rendőrség. A nyomozás ez alapon indult, tulajdonképpen téves irányban s a tettes hetekig nem volt kipuhatolható. Más irányba terelték tehát a nyomozatot s nagyobb sikerrel. A rendőrségen ugyanis többé-kevésbé nyilván tartásban vannak azok a férfiak, akik homosexuális hajlamuaknak ismeretesek. Ezeknek bizonyos találka helyeik vannak, kávéházakban, sétatereken, egy és más lebujsokban. Kikutatták a kávéházat, ahol a meggyilkoltnak találkái szoktak lenni, beteges hajlamu férfiakkal. Ott azután a személyzet kihallgatása révén megállapították, kikkel volt együtt a halála előtti közvetlen időben. Így vezetett a nyom egy L. E. nevű fiatal színi-növendékre. Házkutatás révén a bűnjeses kés, véres ruha és a meggyilkolt órája is előkerült. A nyomozás és a bírósági tárgyalás során az a tényállás nyert megállapítást, hogy a meggyilkolt valami ürügygel a lakására csalta a tettest, akit természetellenes fajtalanokdásra akart felhasználni. A fiatalember vonakodott a fajtalan kivánságot teljesíteni s az emiatt támadt összetűzés közben erős felindulásában megölte a perverz öregembert. Az órát, gyűrűt csak azért vette magához,

hogy rablógyilkosság látszatát keltve: magáról a gyanút elhárítsa és a rendőri nyomozást tévutra vezesse.

Alap- és főszabály végül a nyomozás körül az is, hogy nem szabad makacsul és konokul csak egy bizonyos nyomot követni, mert ennek eredménye az lehet, hogy a hiábavaló idővesztegetés mellett a tettes előnyt nyer és biztonságba helyezi önmagát és a lopott, rablolt holmikat. Különben is a közönség köréből nyert nyomozási adatokkal szemben mindig óvatosnak kell lenni, mert lehet, hogy épen félrevezetési szándékkal, vagy legalább hamis feltevéssel adnak oly nyomot a közbiztonság közegeinek kezébe, amely tévutra vezet. Mielőtt a nyomozó valamely így nyert utmutatásra építene további következtetést, mindig latolgassa, mérlegelje, mennyiben megbízható az; és igyekezzék magának az addig kinyomozott és helyeseknek, megbízhatónak felismert tárgyi ténykörülményekből egy összefüggő vázlatot, képet alkotni. Mert, mint a fentebb közölt egyes esetekből is kiviláglik, a nyomozás egyes jelenségei, sőt néha maguk a bűnjelek is csalókák és magának a tettesnek félrevezetési szándékára vallanak.

Azért legyen a nyomozó közeg olyan, mint a jó hadvezér, ki mindig számol a változó helyzettel és állandóan az összes lehetőségeket szem előtt tartva: meglepetés és kudarc ellen biztosítja magát az ellenséggel szemben.

A szegedi vár.

(Kulturtörténeti visszapillantás.)

Az idők vasfoga megrágja és elpusztítja a régi emlékeket, enyészet borítja azon helyeket, melyek hajdan dicsőségteljes tettek történelmi nevezetességű ténykedések színhelyei voltak; az idők rohanó árja elmosza és fátyolt borít a múltban történetekre, csak egyes elsárguló papírfoszlányokra vetett feljegyzések tanubizonyosságai, hogy volt és mi volt régente?

A kegyelet, mely az emberiséget a multak emlékének megőrzésére készíti, vezet eugem is, hogy a már nem létező szegedi várról elmondjak egyet mást.

A szegedi vár nem volt oly híres, mint a párisi Bastille,* de sorsuk egy és ugyanaz: ez is, az is elvannak törölve a föld színéről.

A szegedi várnak a Ráday-korszakban nagy és félelmetes hire volt.

Ez a korszak ma már a multaké.

Az új nemzedéknek talán fogalma sincs arról, hogy minő okok indították az akkori magyar kormányt arra,

* Perverzítás alatt oly nemi rendellenes hajlamok értendők, midőn egynemű (homosexualis) egyének, tehát férfiak férfiak, nők pedig nők iránt éreznek nemi vonzalmakat. Ide tartoznak még oly nemi rendellenességek is, midőn a férfi vagy a nő a másnemű egyén testi kintzásában, sőt élete kioltásában találja nemi gerjedelmének kielégítését. Ezek a rendellenességek sok különleges formában nyilvánulnak és sadismus, masochismus stb. nevek alatt ismeretesek. Lásd Kraft Ebing és dr. Bloch műveit.

* A «Bastille» építését V. Károly francia király uralkodása alatt 1370-ben kezdték meg, de csak később fejezték be. Eredetileg Páris város védelmére emelt erőd volt, melynek egy részét — főleg XV. Lajos uralkodása alatt — kiválóbb foglyok elhelyezésére használták. 1789. július 14-én Páris népe által elfoglatott és leromboltatott.

Szántó Lajos gépfőraktára Szegeden

Zsótér-bérház, Városháza mellett. (Rákóczi szoborral szemben.)

Csendőrségi fegyvergyári kerékpárok. — Csendőrségi diszvarrógépek. — Világhírű tűnőküll pathéfonok. — Világhírű tűs gramfonok. — Lemez ujdonságok és kerékpár felszerelési szikkek főraktárosa.

Csekély havi törlesztés! • Képes főárjegyzékem díjtalan! • Csendőrségi Urak legkedveltebb bevásárlási helye.

Ferdinánd bolgár király és Frigyes főherceg kíséretükkel.

hogy Szegedre királyi biztost rendeljen ki, oly tágas hatáskörrel, mely felért egy kis királyi kényuralmával.

De hát bizony szükség volt erre, mert a megyei önkormányzati hatóságok — nem bírva erőt venni a nagy Alföldön elszaporodott rablók és tolvajok garázdálkodásain — mindamellett, hogy önkormányzati hatalmuk épségét féltékenyen őrizték is, a közjó érdekében a szegedi törvényhatóság kivételével, mindannyian helyeselték a kormány érveit és nem ellenkeztek a királyi biztosság felállítására ellen, sőt készségesen segédkeztek a közrend, személy- és vagyonbiztonság helyreállításának és megszilárdításának nagy munkája körül.

Ez pedig felette nehéz és évekre terjedő nagy munka volt és hogy gyökeresen keresztül vitetett, az elismerés legelső sorban ifjabb Ráday Gedeon gróf királyi biztost illeti, ki nagy erélyvel, de felette sok szerencsével is járt el nem kellemes küldetésénél, mely nemcsak mély belátást, de eszközeinek tapintatos megválasztását, hanem igen nagy önmérsékletet, hozzáférhetetlen puritán jellemet és rendíthetetlen bátorságot is igényelt.

A királyi biztos működésének eredménye minden várakozást felülmúlt. Rövid idő múlva százakra ment az elfogott rablók száma, kik a szegedi várba, mint oly helyre, hol leginkább elkülöníthetők és megőrizhetők voltak, szorososan katonai porkolábok és katonai örök által kezeltettek, a fogházak igazgatása azonban a királyi biztos felügyelete és rendelkezése alatt állott.

Az itt felmerült bűnesetek később 5000 számig emelkedtek s míg az előnyomozatokat a királyi biztosság közgei vezették, addig a bűntények elbírálására a kormány Pest megye törvényszékét delegálta s ezen nagy bizalmu küldetést a vármegye elfogadva, a boldog emlékezetű Nyáry Pál indítványára Szilassy István II. alispánt, 4 törvényszéki bírót, 2 tiszti ügyészt és egy jegyzőt választotta meg, kik működésüket a várban már 1869. év közepén megkezdvén, végtárgyalásaikat a nyilvánosság mellett csakhamar folyamatba tették és egészen 1871. év végéig folytatták. Mikor azután a királyi bíróságok szervezve és felállítva lettek, az Aradról delegált kir. törvényszéknek adták át a be nem fejezett ügyeket.

A szegedi vár, mely abban az időben oly nagy nevezetességre tett szert, ott terült el a nagy alföldi város közepén, felette nagy, elhanyagolt tért magában foglaló négyszögű épület volt, közepén egy ódon, torony nélküli templom falaival, melyben akkor már régen nem hangzottak fel a hívek zsolozsmái.

A vár alatt közvetlenül a Tisza folyt, áradáskor a vár falait mosta. A vár falai bombamentes földsánczokból állottak, zöld pázsit gyepesedéssel, ezekben kazamaták voltak, a vár udvarára nyíló ajtókkal.

Ezen kazamaták (földalatti szobák) voltak a börtönök. Ezekben helyezték el a gonosztévőket, kiknek száma az utóbbi évek alatt 1200 főre szaporodott s minden nemzetiségű, vallásfelekezetű és foglalkozású egyénből telt ki.

A szegedi várnak volt önkéntelen vendége a hirheft Rózsa Sándor is, ki harmadmagával volt egy cellában elhelyezve. Erőszakos, gonosz ember, ki még a börtönben is uralkodott társain, azokat a legcsekélyebb ok miatt kegyetlenül elverte, pedig azok is híres zsiványok voltak, így: a kecskeméti Bajdor, a szabadkai

Renkó. Mindkettő szép, erőteljes fiatal ember, kik bírhattak volna egyenkint is a vén gonosztévővel, de főlényt gyakorolt rájuk annak képessége, az őt körülvevő nimbusz, különösen legutolsó nevezetes-gonosztette: a vasuti sinek felszedése és a vonat kirablásának kísérlete, mely azonban szerencsére megghiusult a vonaton utazó három katona éberségén.

Az azon időben a szegedi várban őrzött gonosztévők az általuk folytatott bűnös mesterségük után, az alábbi csoportokba voltak osztályozhatók:

1. *Rablók.* Ez képezte a gonosztévők legaljasabb fajtáját. Rendes czimborájuk volt a községi felelős éjjeli őr, az úgynevezett szerezsn, igen sokszor a pusztázó pandur, sok esetben a csendbiztosok is.

Ezen gonosztévők segédje. ezinkostársa volt az úgynevezett kiadó násznagy, a ki kiszaglázta az oly helyeket, a hol a rabló sikeresen működhetett s miután megbízóját részletesen értesítette minden körülményről s azon helyekről, hol nagyobb kockázat nélkül pénzre lehet szert tenni, akkor nyílt alkalma a tevékenységre.

Az éj sötétségének leple alatt fegyveresen, feszítő vassal, csákánnyal ellátva közelítették meg a rablók a kiszemelt házat, boltot, oda erőszakkal behatoltak, pénzt szükségleti tárgyakat követeltek, melyeket ha szép szerivel nem adták oda, erőszakkal vettek el, akárhány esetben kinzást alkalmaztak, sokszor gyilkoltak, csak azért, hogy élő tanuja ne legyen gaztetteiknek. Többnyire bekormozott arczezal vagy álarczban dolgoztak. A rablott holmit orgazdáik segítségével értékesítették, akárhány esetben jó módba jutottak, ingatlanokat vásároltak, melyeket feleségeik nevére irattak, hogy legalább az maradjon meg, ha rajta találnának veszíteni.

Ezek az emberek otthon csendesen viselkedtek falujokban mint becsületes, jómódu emberek voltak ismerve. akárhány buzgó templomjáró is volt és csak a vidéken, ott hol nem ismerték őket, garázdálkodtak és kegyetlenkedtek.

Ilyen fajta volt a makói nagyeszű paraszt Vér Tóni, ki nagy módban élt, cserepes háza volt, módos ambítussal, nagy hombárja, tanyája és hat ökre szántotta a földjét.

De a világra nem hat ökörrrel jött, meg a cserepes házzal, hanem bűnös uton szerezte össze nagy vagyonát, turpisságait azonban ugyancsak jól tudta palástolni felemelt fővel járt, bírva polgártársai tiszteletét és becsülését, mint virilista városatya volt, ki az alföldi paraszt ismert gőgjével csakúgy félvállra parolázott meg a főbíróval is.

Pedig a tekintélyes városatya, aki a városi gyűlésben is elől szónokolt a város ügyeibe, közönséges rabló és gyilkos volt, ki feleségével együtt hosszú időn át folytatta bűnös üzelmeit, a míg végre ő és neje is belekerült abba a hálóba, mit a szegedi várban szövögettek, lakói lettek a szomorú emlékü kazamatáknak, hol Vér Tóni faszilánkkal metszette fel ereit, felesége pedig Mária Nosztrán halt meg és azt mondják róla, hogy imádságosabb asszony nem volt nálánál.

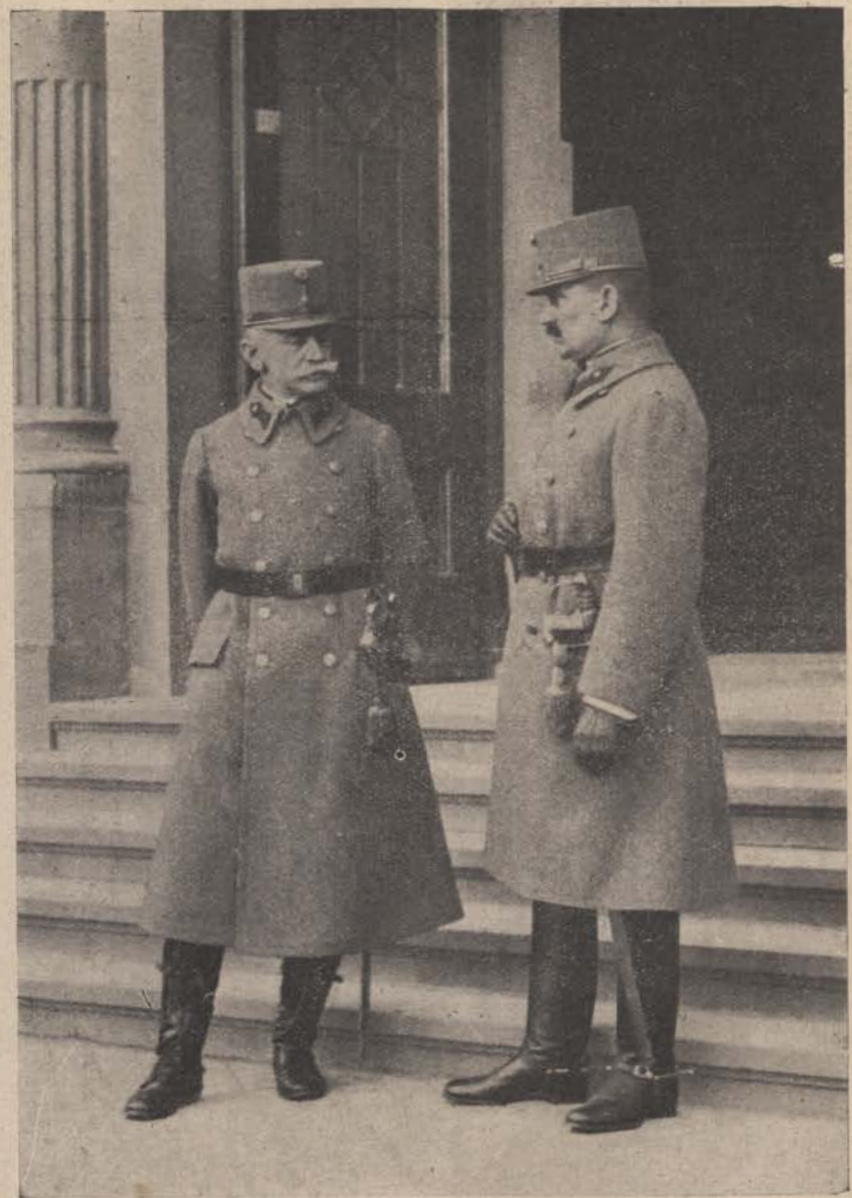
Abban az időben Vér Tóni esete nem volt egyedül álló, mert a rablók és orgazdák egész serege akadt, kik közül akárhány élte fogytaig élvezte a rablott hasznot, egynémelyike idejekorán félre állt, másik részében még éltük alkonyán is kitört a gonosz szenvedély, feltámadt a

Nedves lábak

ellen csak úgy védekezhünk, ha bakancsot, csizmát a rég bevált izoláló hatású „CAMPOLIN” törvényileg védett vízhatlan bőrkenőccsel kenjük. — Kérjen prospektust az egyedüli gyártója:

Krayer E. és Társa ezégtől, Budapest, V. kerület, Váci-ut 34. szám.

Fiók: V. ker., Váci-ut 6. és IV. ker., Királyi Pál-utca 20. (Kálvin-tér mellett). III. ker., Flórián-tér 18. sz. Ujpesten: Árpád-ut 40. szám.

Képek a bolgár király látogatásából.

Frigyes főerczeg tábornagy föl nem robbant olasz gránátok között.

Hötzendorfi Conrad szérnysegédjével Kundmann alezreddessel várja a bolgár királyt.

kapzsóság és a birvágy, míg végre csak bentört a bicskájuk, mint a makói nagyeszű paraszté.

A gonosztevők társadalmának másik válfaját a *tolvajok* képezték.

Tolvaj volt akkor is, csak hogy az akkori specialis viszonyokhoz alkalmazkodtak. Az eszközök, melyekkel dolgoztak mások voltak, mint ma.

Voltak *lólolvajok*, kik csupán csak lovat loptak, jót, rosszat vegyest. Akkortájt a nagy területeken legeltek lovak, a nagy számú ménesekben sok ló volt, úgy hogy a ló bőrének, nem annyira a lónak volt értéke és így megtörtént, hogy a lopott lovat félreeső helyen agyonverték és csak a bőrét adták el, talán azért is, hogy a lopott ló kézrekerítése után el ne fogassanak.

A lólolvajlás abban az időben nagyban divott. Volt olyan lókötő, ki 200 db lovat is lopott össze és visszamelekezett valamennyinek színére, korára értékére s azon helyre, honnét ellopott.

Voltak aztán *szarvasmarhatolvajok*, kik falka számra vitték el az állatokat, más gulyák közé, hol átbélyegezve vitték el később messzebb városokra vagy a tolvajokkal egyetértő mészárszékekre, hol aztán teljesen nyomuk veszett.

A ménest farkasháj szagával ugrasztották szét, míg a gulyánál más módszerük volt a tolvajoknak, mert a farkasszag a szarvasmarhát meg nem ijeszti.

A gulya felé szolgáló szél irányában tehát tőzgeből kis tüzet gyújtottak s arra elhasznált zsiros kalapból hasogatott posztódarabkákat vetettek, aztán még más-egyebet is, de hát ez az ő titkuk maradt. Elég az hozzá, erre a szagra a gulya épúgy megindult, mint a farkashájtól a ménes.

Voltak aztan házfelverő, boltfeltörő tolvajok, kiket *kapzabetyároknak* hívtak. Ezek mindent elloptak, ami csak ingóság volt!

A tolvaj akkora ép oly kevéssé existálhatott orgazda nélkül, mint ma. Az orgazda kevesebb rizikóval dolgozott, mint a tolvaj, ki becsületbeli dolognak tartotta az orgazdát el nem árulni. Így aztán akárhány bántatlanul üzhette mesterségét és bizony egyes ma létező nagy vagyonok eredete ezen piszkos forrásra volna visszavezethető.

A szegedi vár kazamatáiban elhelyezett foglyok közt szép számban akadt a futó betyár.

A *futó betyár* olyfajta züllött egyén volt, ki vagy a börtönből szökött meg, vagy a katonaságtól, vagy pedig szülőföldjén oly valami szegény érte, mely miatt bujdosóba volt kénytelen menni.

Ezek nyakukba vettek a nagy világot, szövetkeztek egynéhány hasonló viszonyok közt leledző czimborával, felcsaptak szerencselovagoknak, kik a pusztákon, országutakon barangoltak, elkérték pénzét annak, kit utközben találtak, ha nem adta szép szerével, erőszakkal vették el és addig üzték veszedelmes mesterségüket, míg hurokra nem kerültek.

Különösen a vásárra menő vagy onnét jövő vásáros népet fosztogatták.

Régi időben a szegénylegény az alföldi sallangos szerszámu paripán járt, melyek többnyire a leghiresebb ménesekből és istállókból kerültek ki.

A szegénylegény jó darab ideig kedvelt alakja volt a magyar irodalomnak, míg végre odakerült ahová való:

a ponyvába. A tolvajok egynémelyike szekéren járt lopni, mely szokás mai napig is fenntartotta magát. Ketten-hárman, vagy többen mentek együtt, többnyire kis szekereken a homokpusztákon, de a szekérderek tele volt töltött fegyverekkel és ha üzőbe vétettek, egész parázs kis harc fejlődött ki és nem ritkán itta a pusztá homokja vérét az üldözőeknek és üldözöknök egyaránt.

Százötven évvel ezelőtt Angyal Bandi, még régebben Zöld Marczy voltak híres nevezetes futóbetyárok, a hatvanas években a Bogár-fiuk zárták be a sort, remélhetőleg örökre, mert a mai kor nem kedvez többé a betyárromantikának.

A fent vázolt egyének cifra tömkelegével voltak tele a hatvanas évek vége felé a szegedi vár kazamatái, kik félve lesték a vérbiróság mikép határoz sorsuk felett.

A rettegek rémületes fantáziája oly borzalmas meséket talált ki, a szegedi vár tömlöczeiről és kinzó kamráiról, hogy akit a balsorsa mint vádlottat a szegedi várba vezetett, egyszerre lemondott minden hetykeségről és mély rezignációval adta meg magát sorsának.

Sok legenda keringett akkortájt a szegedi várról, de azért azóta még nem folyt le annyi víz a Tiszán, hogy azok feledésbe mentek volna, sőt inkább, mint mithoszi hagyományok élő szóval, mesészerű czifraságokkal vándorolnak szerteszét az országban, faluról-falura tanyától-tanyáig, a cserényektől a szárnyékokig és midőn a vén pusztai emberek elkezdik elbeszéléseiket, élményeiket mesemondi stílusban előadni, többnyire így kezdi: «Még a gróf Rádai idejében történt»

Ilyen legenda volt a Rádai-bölcső!

Azt az óriási sikert, melyet a hetvenes évek elején a bűnügyek felderítése körül a szegedi bizottság felmutatni képes volt valami képzelt rendkívüli eszközök alkalmazásának tulajdonította a laikus közönség, míg az intelligensebb elem koplaltatásokról és sanyargatásokról mesélt, a köznép már részletesen megnevezte a kinzó eszközök különböző neveit is, melyek a foglyok vattatásánál alkalmazásba vétettek.

Ezen eszközök egyik legborzasztóbbja lett volna az ugynevezett «Rádai-bölcső», melybe ha valakit a makacs, konok gonosztevők közül belefektettek, akkor az oly kényszerhelyzetbe juttott, hogy kivallotta még a legtitkosabb bűnét is, lettlégyen az akármilyen kemény legény és akármilyen megátalkodott betyár is.

Pedig a Rádai-bölcső a képezelt alkotása.

Ahogy az anya gyermekét bölcsőjében álomba ringatja, akként cselekedett a vizsgálóbíró a lelkileg félzaklatott, kétségbeeséstől eltompult és megfásult gonosztevővel, felélesztette reménységét a jövőbe, bűnbánatra indította és hagyta nyugodni míg megérett a vallomásra.

Az eszközök, melyekkel akkoriban a vizsgálóbírák dolgoztak, mások voltak, mint ma, akkortájt a vizsgálati fogság hosszu ideig elhúzódhatott és ez a bizonytalanság akárhány rabot vallomásra birt.

De voltak más fogások is.

Például ha felhoztak kihallgatásra a kazamaták homályából egy vádlottat, ki életének javarészét nyirkos börtönökben töltötte el, minek következtében testi szervezete már meg volt törve, lelke pedig elcsüggedt és szomorú a végkétségbeesésig s ha aztán a vizsgálóbíró ily emberrel a betegségéről kezdett beszélgetni, a nála alkalmazott gyógymód és gyógyszerek hatásáról kényelmi

Ne vegyen hangszert, míg **REMÉNYI MIHÁLY** a magyar kir. Zenekadémia házi hangszerkészítője ::

legújabb árjegyzékét át nem olvasta, melyet ingyen és bérmentve küld Budapestről, Király-utca 58.

Hegedűk, fa- és rézfuvóhangszerek, czimbalmok. — Zenekarok teljes felszerelése. — Csendőrök különös, figyelmes és olcsóbb kiszolgálásban részesülnek. — Régi hangszerek becserélése és javítása.

Minden hangszerről árjegyzék külön-külön kérendő.

és táplálkozási kívánságáról stb., akkor a kemény kéreg, mely a gonosztevő szívét, mint egy jégpánczél övezte, engedni kezdett. Ha aztán a beteg gonosztevő látta, hogy figyelemben részesül, hogy megkapja a meleg subáját, melylyel elaszott, beteg testét felmelegítheti, vagy a kívánt ételt, mely után hónapok óta áhitozott, akkor néhány hét alatt nagy változáson ment át, bizalmasabb lett és önként bevallotta bűneit.

Volt olyan rablógyilkos, kit régi tisztességes életmódjának és jó hírének emlegetése birt arra, hogy a hozzáintézett kérdésekre egyenesen és nyíltan feleljen, másikat, hogy megengedték neki, hogy verseket írhasson, a harmadik meg bünbánatnak adta magát, mert kézi ügyességét dicsérték stb.

Az a mély emberismerő, ki a szívek titkaiba befűrészni igyekezik, ki ismeri az emberi szenvedélyeket, az ember belsejében lakó jó és rossz indulatokat, aki tud a nép nyelvén beszélni, megszólaltathatja kinzás nélkül is még az elvetemedettebb gonosztevőt is, ha ugyan megtudja rézegtetni az igazi hurt, mely a gonosztevő szívében is megvan, csak szunnyad.

A Ráday-korszaknak voltak ily vizsgálóbírái és az ő helyesen alkalmazott vizsgálati módszereiknek voltak a nagy eredmények is tulajdoníthatók.

Tévedés volt, hogy Rádayt rettegtek. Hát rettegte az akinek oka volt rá, de a köznép, a közigazgatóság szerette, az adott neki fáklászenét akkor, midőn a Ráday rendszerét a várban folytatott vallatások miatt nyilvánosan támadták.

Mindenesetre szigorú rendszabályokat alkalmazott, de hát uram Isten, abban az időben keztyüs kézzel nem lehetett rendet csinálni. Most sem.

Az országnak akkor a külföld előtt igen rossz hire volt és méltán, mert azon idő az ököljoguralma volt. Rablóbandák garázdálkodtak az országban, a személy- és vagyonbiztonság illuzóriussá vált.

A békés polgár meg volt félemlítve, kénytelen volt kezelni a gazemberrel, mert félt, hogy éjjel felgyújtja a tanyáját, elhajtja a marháját.

Ráday nagy munkát csinált.

Megtisztította az Alföldet a garázda betyároktól, rendet teremtett és végett vetett a magyarság jó hírnevét a külföld előtt mélyen aláásó szégyenteljes állapotoknak.

A szegedi vár nincs többé. Enyészet borítja a helyét, hol állt.

A Tisza hajjai sok fogoly sóhaját hallhatták és vihették el messze földre, ki tudja megmondani, hány ártatlan emberét is.

Sokat tudnának beszélni a vár falai és azok, kik ott lehették ki lelküket, a rohanó kor azonban hamar el-siklik a múltban történetek felett, különösen, ha mint most, világtörténelmi problémák rázkódtatják meg a vén Európa fundamentumait.

KÉPFINKHEZ.

Ferdinánd bolgár király látogatása főhadiszállásunkon.

A szövetségi hűségnek és félremagyarázhatatlan összetartásnak örömteljes jelenségeit mutatják azok a képek, a melyeket a jelen számunkban közreadunk. A hős

bolgár nemzet királyának főhadiszállásunkon való látogatását illusztrálják ezek a képek. Maga a látogatás pedig megerősítése annak a szoros összetartásnak, a melyben a szövetséges német és osztrák-magyar, valamint a bolgár nemzet egyesült a múlt évben a közös ellenség leküzdésére.

Több mint féleve már, hogy ez a szövetség létrejött s maholnap féleve lesz annak is, hogy a bolgár haderő beavatkozott a világháború titáni küzdelmeibe. Győzelmes csaták egész sorozata követte ezt a beavatkozást hamarosan és egyrészen a bolgár seregek hősiességének is tulajdonítható, hogy a középponti négyes szövetség, a Berlin—Budapest—Szófia—Konstantinápolyt összekötő vasut ellenséges területen való részének felszabadításával, az egymástól való oly hosszú idejű elzárás után végre egyesülhetett. Ugyancsak ennek az egyesülésnek volt elmaradhatatlan következménye a Dardanellák felszabadítása, Szerbia és Montenegro elfoglalása, az albániai harcoknak eredményes lefolytatása és az egyesüléstől reméljük a Szalonikinél betolakodott ántánt seregek megsemmisítését is.

Ezeknek a fényes győzelmeknek hosszú sorozata ad fényt a bolgár király mostani látogatásának. És ha mindannyiszor örömmel látta és fogadta őt a magyar nép, mikor mint Murány grófia jött hozzánk évenként gömörmegyei birtokára, még nagyobb örömmel üdvözlí most az egész birodalom lakossága és hadserege, mert nemcsak királyunk rokonát és hadseregünk tábornagyát, hanem a velünk együtt hősiesség kitartással küzdő szövetséges bolgár nemzet dicső királyát is tisztelheti fenkölt személyében.

HIREK.

Adományok. A «Csendőrségi Lapok» folyó évi 6. és 7. számaiban «Visszapillantások» cím alatt közölt czikk írója, *Protector Securitatis*, a neki felajánlott 65 korona írói tiszteletdíjról, a vak katonák javára lemondott. Az összeget rendeltetési helyére juttattuk. Ugyancsak a vak katonák javára újabban még a következő adományok folytak be hozzánk: Helprin Lajos őrmestertől Nagyszombatból 5 k., Barabás Ignác csendőrtől Küküllővárról 3 k., Debreczeni János őrmestertől Zombádról 24 k. 27 f., Stojka Demeter őrmestertől Torjáról 6 k., a piskitelepi csendőrparancsnokságtól 7 k. 68 f., a kémesi őrs legénységétől 19 k., végül a létesítendő csendőrségi internátus alapja javára: Helprin Lajos őrmestertől Nagyszombatból 5 k. Az összegek rendeltetési helyükre juttattak.

Dicső elismerés. A cs. és kir. 7. hadsereg-parancsnokság, a február hó 9-én kelt 500/141. sz. parancsában, Borbély József VII. sz. csendőrkerületbeli, tábori csendőrszolgálatot teljesítő csendőr cz. őrmesternek, az ellenség előtt teljesített kiváló szolgálataiért a legfelsőbb szolgálat nevében, dicső elismerését nyilvánította.

Betörésen tettenért orosz hadifoglyok. Hantal Mihály cs. cz. őrmester és Füsi József népfőlközből állott lovászpatonai őrsbeli járőr, febr. 28-án este 9 órakor a bakonyzentiváni határban levő szőlőhegyen, négy orosz hadifoglyot betöréses lopáson tetten ért, kik a járőrt észrevéve megfutamodtak. A menekülő foglyok ellen Hantal Mihály cs. cz. őrmester löfegyvert használt s azok közül Csipiresinka Kiliort bal alsó lábszáran

Czimbalmot, hegedűt, tárogatót, harmóniumot és az összes fuvó- és ültő-hangszereket

ugyszintén azok alkatrészeit és húrokat általában elismerve legjobban szállít Magyarországra legelső, legnagyobb és legrégebb hangszergyára. . . .
Arjogyzék minden hangszerről bérmentve trüdelik.

SCHUNDA V. JÓZSEF

cs. és kir. udv. hangszerszállító, az orsz. m. kir. zene-akadémia, valamint az összes budapesti színházak hangszerszállítója, a pedál-czimbalom és rekonstruált tárogató egyedüli feltalálója. Alapított 1847-ben.

Budapest, IV. ker., Magyar-utca 16.—18.—26. szám.

meglőtte. A meglőtt és elfogott fogoly sérülése könnyű. Az elmenekült három hadifogoly utáni nyomozás folyamatban van.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz, kényes-égénél fogva, nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

Aggódó. 1. A csendőrségre nem vonatkozik. 2. Nem.

Győztes. 1. Külön előírás nélkül is tudhatná, hogy igen. 2. A saját és jegyesének keresztlevelén kívül egy hatósági bizonyítványt, mely a jelzett körülményt hitelesen igazolja.

Vitakozók. A fegyelmi uton való eltávolítás — ha azt a körülmények szükségessé teszik, — szolgálatidőre való tekintet nélkül történik és természetesen a nyugdíjra való igény elvesztésével jár. 2. Az 1912. évi LXV. tez. 43. §-ban szabályozott módon. (Csend. Rend. Közl.) 1913. évi 2. száma.)

R. J. A magyar szent korona országainak vörös-kereszt-egylete éremsztályaához Budapest. I., Disztér.

Pénzügy. Olvassa el lapunk múlt évi 52. számában 777 Csf. jelige alatt adott üzenetünket.

Erdélyi csendőr. 1. Kérheti. 2. Nincs tervbe véve. 3. Legközelebb rendezést nyer. 4. A jelentkezések be vannak szüntetve.

U. A. Tábori posta 32. A kihirdetés, illetőleg feldiszipítés napjától kezdve viselhető.

B. J. 260. A vizsgabizottság indokolt javaslatára *esetleg* meghosszabbítható.

Nikita. 1. Várják be az intézkedést. 2. A mennyiben az erőszakos megsértés elhárítására minden más eszköz célravezető nem lenne; igen. 3. Alig hiszszük. 4. Igen. ha feltartóztatásukra más mód nincsen és különben ismeretlenek.

M. Dunavecse. Verseit nem közölhetjük.

O. A. Nincs megengedve.

Békés. Örsparancsnokának igaza volt.

Nyugdíjas. 1. A törvény idézett rendelkezései teljesen világosak. Ezek szerint csupán a nyugdíjazott állapotban (tehát a nem tényleges szolgálatban) töltött idő nem számítható be. Ezzel szemben az a szolgálati idő, mely után első ízben nyugdíjaztatott, újbóli nyugdíjaztatása esetén beszámíttatik. 2. Igen, mint tényleges katonai szolgálat.

Hódított terület. O. 1. Nem. 2. A lap elküldése iránt intézkedtünk.

Csikmegye. 1. Igen, 2. Forduljon Hein György főhadnagy-számvivő úrhoz (Czime: k. u. k. Gendarmerie Korpskommando in Serbien 131. sz. tábori posta).

288 h. ö. Nem jogosult viselni.

S. H. tart. szkvto, A felülvizsgálat után közvetlenül.

N. D. népf. Nem vehető fel.

Kakas. 1. Legközelebb kedvező formában rendezve lesz. 2. Nincs.

66667. Vajdaszegl. A könyvkiadó cégek nem ismerik.

Vitakozók Verseg. Kérdését ismételve meg világosabban.

K. V. csendőr. Szolgálati idejének rendezését örskihallgatáson kérelmezheti.

1-1 vitakozók. 1. Vidékenként különböző. 2. A nyugdíjnak 600 koronát meghaladó része lefoglalható. 3. Nem számít kétszeresen. 4. Átlagos ára 1 K. volt. 5. Dr. Lendl Adolf műtömő intézete Budapest, II. Donáti-utca 2.

HIVATALOS RÉSZ.

Körrendelet.

53. eln./7. sz. A vitézségi érmek ismételt adományozása tárgyában, az 1915. évi 102. számú Rendeleti Közlönyben (Szabályrendeletek) 18026/eln. 3. szám alatt közzétett legfelsőbb elhatározás végrehajtására, az ismételt adományozás kifejezésre juttatása céljából különféle nagyságu pántok lesznek kiadva. Egy és ugyanannak az éremnek újabbi adományozásánál mindenkor egy ilyen pánt odaitéendő, minél a szalag felső széléhez legközelebb megerősítendő pánttal kell kezdeni.

Ugyanannak az éremnek harmadszori, illetve negyedszori adományozásánál, alkalmaztatik a mélyebben viselendő következő pánt. Javasolt, vagy megtörtént újbóli adományozás, a vitézségi érmek egyezményes jelzésében megfelelő számú vízszintes harántvonal által fel-tüntetendő, például:

Vitézségi arany-érem, másodszor adományozva, illetve másodszori adományozásra javaslatba hozva.

1 (2): 1. osztályu (2. osztályu) vitézségi ezüst-érem, harmadszor adományozva, illetve harmadszor adományozva, illetve harmadszori adományozásra javaslatba hozva.

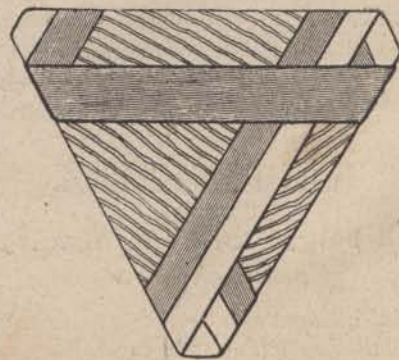
B: Vitézségi bronz-érem, negyedszer adományozva, illetve negyedszori adományozásra javaslatba hozva.

A vitézségi érmek adományozására vonatkozó összes eddigi határozmányok érvényben maradnak.

(Jelen körrendelettel a hadrakelt seregnél lévő valamennyi alosztály is ellátatik.)

Pántok alkalmazása ugyanannak a vitézségi éremnek többszöri adományozásánál.

Újbóli adományozásnál.

HEGEDÜ

Csodásan szép hangu, vonóval, teljesen felszerelve 8 korona.

Ébenfa felszereléssel 12 és 18 kor. Mesterművek 20 és 40 korona. Egész finomak részletre is. Rosszakat művésziesen javít.

Arjegyeket az összes hangszerekről ingyen küld

Mogyoróssy Gyula kr. szab. hangszergyár

CZIMBALOM

szab. acélszerkezettel, részletre is. Csodás, tiszta hangu TÁROGATÓ

ős-régi magyar hangszer, csodásan szép hangu, 5 billentyűvel 16 kor., 6 billentyűvel 21 kor., 8 billentyűvel 25 kor. Valódi rózsafából 70 K, 80 K és feljebb. Finomabbak részletre is kaphatók.

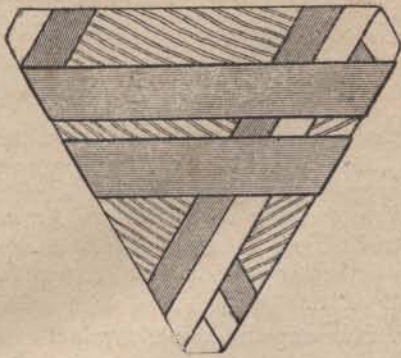

Budapest, Rákóczi-ut 71.

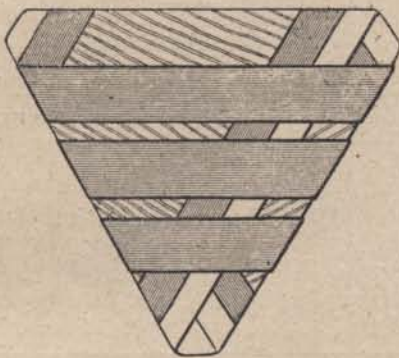
Fuvolák, oziperák stb. Harok. Javításajműterem stb.

Harmadszori adományozásnál.

Negyedszeri adományozásnál.

Kelt Budapesten, 1916. évi február hó 24-én.
Báró Hazai Samu, s. k.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb kézirat.

Ő császári és apostoli királyi felsége a következő legfelsőbb kéziratot méltóztatott legkegyelmesebben kibocsátani:

Kedves báró Hazai gyalogsági tábornok!

Kinevezem Önt a 46-ik számú gyalogezred tulajdonosává.

Kelt Bécsben, 1916. évi február hó 22-én.
Ferencz József, s. k.

Legfelsőbb elhatározás:

Ő császári és apostoli királyi Felsége 1916. évi február hó 14-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben adományozni méltóztatott:

a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján:

az ellenség előtt teljesített különösen kötelességű szolgálataik elismerésül:

Metzner Károly járásörmesternek, a II.,

Mesterházy Sándor örmesternek,

Tóth István,

Szalai József és

György Mihály csendőr cz. örmestereknek, a VI. sz. csendőrkerületben.

Adományoztatott:

a hadrakelt seregnél:

Ő császári és apostoli királyi Felsége által erre felhatalmazott parancsnokság által:

az ellenség előtt tanusított vitéz magatartása elismerésül:

az 1. osztályú ezüst vitézségi érem:

Dósa János csendőrörmesternek, beosztva a cs. és kir. 52. gyalogezredhez.

Okiratilag megdicsértettek:

a. m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Illyés András csendőr cz. örmester, hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt, a közbiztonsági szolgálat terén mindenkor tanusított kötelességű, igen eredményes és fáradhatatlan szorgalmáért.

a. m. kir. VII. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Szász Dávid örsvezető cz. örmester, két gyilkossági esetnek igen nehéz körülmények között, kiváló leleménnyel, körültekintéssel és fáradhatatlan kitartással történt kiderítése és a tetteseknek az igazságszolgáltatás kezébe juttatásáért.

Demeter Dániel csendőr, két gyilkossági eset kiderítése érdekében igen nehéz körülmények között nyomozó szolgálatot teljesített járőrvezetőjének hathatós és eredményes támogatásáért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

a. m. kir. IV. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Nagy Albert és Bábai János csendőr cz. örmesterek, hosszas csendőrségi szolgálatuk alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett ügybuzgó és eredményes tevékenységükért.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésre.

Előlegek értékpapírokra.
Családi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

☰ Telefon 153—44. szám. ☰

Alaptőke 2.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és készpénzért való eladása.

Elfogadunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő lekötése mellett helyeznek el intézetünknel, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával.) 2. Oly takarékbetétek után, melynek a betevő az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem köti, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával.)

Előleget nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett.

Utalványok, intézvények és chequék beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával.

Veszünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

Előléptettek.*őrmesterré:*

a következő őrsvezető czimzetes őrmesterek:

1915. évi július hó 20-ával:

Hegyi János és Keller Nándor, az I. és Kosinszky Kristóf a IV.,

1916. évi február hó 1-ével:

Major Gyula I. a II.,

1916. évi február hó 15-ével:

Gergelyi János, az I. számú csendőrkerületben;

őrsvezető cz. őrmesterré:

a következő csendőr czimzetes őrmesterek:

1915. évi május hó 21-ével:

Zéhra János, az I.,
Csiszár Miklós és
Jákiin László, a IV.,

1915. évi november hó 9-ével:

Sztupár Tivadar, az I.,

1916. évi január hó 1-ével:

Derecskei János, a IV.,

1916. évi január hó 16-ával:

Papp Lajos, a VIII.,

1916. évi január hó 26-ával:

Tkács János, a IV.,

1916. évi február hó 1-ével:

Vigh György a II.,
Gyimóthi Pál és Kurucz István, a IV., és
Kádár István (1915. évi szeptember 1-ei ranggal.) a
VIII. és

1916. évi február hó 20-ával:

Budai János, a II. számú csendőrkerületben.

csendőr cz. őrmesterré:

a következő csendőrök:

1916. évi január hó 13-ával:

Faicz János, a IV. és
Gulyás István, a VIII.,

1916. évi február hó 1-ével:

Balázs Péter I., a II.,
Csehily Vazul, Sebe Ferencz, V. Pete Bálint, Veigert
Ádám, V. Szabó Sándor, a IV., Péterfi András, Hajdu
Lázár, Bukur Mihály, a VII.,

1916. évi február hó 16-ával:

Benedek Miklós, Berényi János, György Bertalan,
Imre István, Sándor Mihály, Tóth György II., a IV.,
Kelemen Lajos, Augi Sándor, Orbán Dénes, a VII. é

1916 évi február hó 20-ával:

Materna Károly, Kotecsovecs József Jakab, és Kovács
Kinkó György, a II. számú csendőrkerületben.

Lovaglási jutalomdíjban részesítettettek:

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Füzi István csendőr 3 drb, Tóth Antal II. járásör-
mester, Korek Simon őrmester, Baláczy György őrs-
vezető cz. őrmester, Balázs János és Czirják János
csendőrök 2—2 drb és

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában;

Szarvas Ferencz cs. cz. őrmester 3 drb 10 koronás
aranyból álló lovaglási jutalomdíjban részesítettettek.

Névváltoztatás.

Kurtán István, m. kir. II. számú csendőrkerületbeli
csendőr, családi nevét, belügyminiszteri engedély alap-
ján, «Komáromi»-ra változtatta.

Házasságra léptek:

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

Szalay Ignác Jenő őrsvezető cz. őrmester, Nieder-
mayer Gizellával, 1915 november 23-án, Pinczehelyen.

SZÁNTÓ JÓZSEF

gépáruháza 17 év óta létezik Szegeden, a városi bérpalotában

Képes nagy ár-
jegyzékem díj-
talanul küldöm.

Képes nagy ár-
jegyzékem díj-
talanul küldöm.

Egyedül nálam kaphatók a Helical, Premier, Postielon,
Britania, Eska és saját összeállítású legkedveltebb hegyi-
kerékpárok. E gépekből hadseregünk részére is szállí-
tottam. Pathé tünétküli beszélőgépek, lemezek és varró-
gépek óriási választékban, kedvező részletfizetésre is.

Várnay és Fia, Budapest, VI., Gyár-utca 26.

Nyomatványok
Sapkák
Keztyük
Kardbojt
Celluloid kézelő és
nyakravaló

Czipőkrém
Fegyverzsir
Borotváló készlet
6, 10 és 20 éves
szolgálati kereszt
stb. stb.

Nagyvárad, Ralikovszki-ut 24. Szeged, Kárász-u. 9.

A háboru okozta személyzet hiány miatt egyelőre
csak **szegedi főüzletünk**-ből intézzük el a postai
küldeményünket, azért a megrendeléseket **Szeged,**
Kárász-u. 9. czimezni kérjük.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelen minden hó
1-én, 10-én és 20-án

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

Udvariasság.

Irta: *Argus.*

A társadalomban csak az az ember találja meg legkönnyebben a helyét, aki másokkal szemben személyválogatás nélkül és minden körülmények között udvariasan viselkedik. Az udvariasság különben is olyan különös fontosságú társadalmi kötelesség, amely alól művelt ember ki sem vonhatja magát.

Udvariasság csak egyféle van. Ezt nem lehet különféle minőségekre vagy osztályokra beosztani. Legfeljebb annyi változatosság van benne, hogy kinek-kinek társadalmi állásához mértén alkalmazzuk. De a modor és a készség, amelylyel érvényre akarjuk juttatni, mindig ugyanaz marad.

A jó modor és az előzékenység első feltétele ugyan az udvariasságnak, de könnyed mozdulatok, a komolyság rovására nem fokozódó kedélyesség és nyíltszívűség, mint kísérő jelenségek nélkül csak olyasvalami lesz belőle, mint az étel a szükséges fűszer nélkül: élvezhető, de nem izletes.

Ahhoz, hogy igazán udvariasak lehessünk, sok apró-cseprő kellékek szükségesek.

A mások jogainak és érzelmeinek tiszteletben tartása még legesekélyebb dolgokban is; tisztelet a mások személye iránt; társaságban inkább csendes, mint a társaságig fokozódó kedélyesség s a tolatkodásig sohasem menő előzékenység, illetve szolgálatkészség.

A kellő pillanatban alkalmazott szolgálatkészség, illetve előzékenység magában véve is sokkal többet jelent, mint az émélygősséig fokozódó sorozata a hizelkedésnek és alázatosságnak.

Az udvariasságot nem mutatni, hanem éreztetni kell.

Készséges rokonszenv, gyors és előzékeny figyelmeség, amelylyel észreveszünk olyan csekélyeségeket, amelyekben másoknak szolgálatot tehetünk vagy örömet okozhatunk vagy valakinek bánatát, fájdalmát enyhíthetjük: az udvarias viselkedésben a legesekélyebbek és mégis sokat jelentők.

Mások véleményének türelmesen és tisztelettel való meghallgatása, oktalan ellentmondások kerülése, még határozottan ismert és tudott körülményeknek is nem

erőszakos bizonyítgatása, esetleg mások által erősen állított dolgokra vonatkozólag tévedésünk lehetőségének elismerése: mind az udvariasságnak egy-egy csekély részei, amelyek együttvéve képezik az igazi udvariasságot.

Téves felfogás az, hogy azokkal szemben, akikre nem vagyunk közvetlenül ráutalva, nem vagyunk udvariasságra sem kötelezve. Az élet változatosságai között sohasem tudhatja az ember, mikor szorulhat rá a mások, akár ismerősök, akár idegenek jóakarataira.

Már pedig közismert tény, hogy az emberek sokkal inkább emlékezetben tartanak csekély jelentőségű udvariasságot, előzékenységet és figyelmességet, ha gyakran részesítettnek benne, mint nagyobb dologban vagy esetben csak egyszer vagy igen ritkán nyert jóakaratu segítséget.

Azok az apró-cseprő figyelmetlenségek, amelyeket talán akaratlanul másokkal szemben esetleg elkövetünk, nem látszanak oly igen fontosaknak, de tudva és gyakran alkalmazva már felhalmozódnak és megfelelnek egy olyan nagyobbfoku sértésnek is, amelyért egész életre kibató haragot is arathatunk.

Általánosságban tért hódít az a felfogás, hogy az udvariasság csak tanult, művelt egyének tulajdonsága s hogy kevésbé tanult vagy alsóbbrendűi származásu ember nem is lehet udvarias.

Ez azonban csalódás és csak azok állíthatnak ilyeneket, akik az élet jelenségeit felületesen, madártávlatból figyelik.

Hogy ez így van, minden állításnál jobban bizonyítja a többek között az is, hogy tanult, szorgalmas emberek az életben rendszeresen elmaradnak azok mellett, akik kevésbé képzetek és szorgalmasak, ellenben a mások iránti készségben és előzékenységben kiválóak.

Éppen ezért nagyon alaposnak látszik az a sokszor hangzottatott felelés is, hogy a hizelgés a legjobb ajánló levél.

E feltevésben azonban ép úgy csúfolódhatunk, mint az előbbiben. Mert ha az életben gyakran találkozunk is látszólag bizelgéssel megalapított egzisztenciákkal, ne felejtjük el mielőtt itélnénk, hogy a hizelgés és az udvariasság majdnem azonos fogalmak s csak éppen az

Hegedűt, harmonikát, tárogatót, és a többi hangszereket általában a legismertebb és legjobb gyártó, szállító.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER J.

az 6a ktr. udva és hadserog szállító, a Rákóczi-Tárogató feltalálója, Budapest, II., Lánosliget-utca 5. — Gyára: Öntőház utca 3. — Régi hangszerek javítása, vétele és becsorolás. — Ajánnyók minden hangszerről külön küldetük.

a bizonyos hajszálmomságu választóvonal van köztük, a mivel meglehet különböztetni a kettőt egymástól, a mennyiben a hízélgés az udvariasságnak meghamisított és tulzásba vitt formája.

Ha már eddig mentünk és elismerjük, hogy az udvariasság a valamivé-levés megbamisítója s hogy e tulajdonság elsajátítására és kultiválására minden társas-életet élő embernek multhatatlanul szüksége van, bátran állíthatjuk, hogy bárkinél is jobban szüksége van erre a csendőrnek.

Közismert tény, hogy a csendőrnek sok jónakarója van, de ezek mellett még sokkal többen vannak ellenségei.

Nem azokat a közértalmu és gyanus egyéneket értem itt ellenség alatt, akik minden vonatkozásban ellenségeskedésben állanak a közbiztonsági közgekkel s ez alapon sokkal inkább gyűlölik a csendőrt, hogysen udvariasságra igényt tartanak.

Abban az értelemben, amelyben itt ellenségről beszélünk, nemcsak a közértalmu és gyanus elemek ellenségei a csendőrnek, hanem azok is, akik állásnál és bivatásánál fogva kevéssé becsülik s róla ha nem is éppen elítélő és lenéző, de nem is udvarias módon nyilatkoznak.

Hiszen köztudomásu, hogy a csendőr elnevezés a nép általános rétegében közel egyértelmű fogalom a brutalitással. Hiába tiltakozunk ez ellen s hiába első a csendőr mindenütt, ahol baleseteknél, elemi csapásoknál, tűz vagy víz általi károknál s mindennemű veszélyes eseteknél segélyt kell nyújtani és segítségére is van mindenkinek, amiben csak teheti, önzetlenül, biztatás és kérés nélkül: az említett fogalom mégis csak megmarad az emberiség felfogásában, mert összetévesztik az erélyt a brutalitással.

De azért ismerjük be, hogy nem éppen ok nélkül van ez így. Nem ok nélkül, mert bizony igen kevesen vannak közöttünk, akik az igazi, utógondolat nélküli udvariasság szükségességét magokra nézve kötelezőnek ismerik és a társas — úgy szolgálatban, mint szolgálatonkívüli — érintkezésnél gyakorolják is azt.

Sőt még azok is, akik némiképp tisztában vannak közülünk az udvariasságnak, mint társadalmi kötelezettségnek a követelményeivel, úgy vélekednek, hogy csak a maguknál magasabb társadalmi állásuakkal szemben köteleességük ez, holott mindannyiunknak tudni kell, hogy az udvariasság nem az elegáns öltözetnek, nem a jól szabott kabátnak, hanem általában az embernek kell, hogy szóljon.

Szeresd felebarátodat, mint tennéjadat! Ez az udvariasság legfőbb követelménye.

Ezzel szemben eltörpül az az egyes egyének vélekedéséből leszűrődő megkülönböztetés, amit a származással, műveltséggel és elegánsan való öltözködéssel akarnak sokan — elég belytelenül — megmagyarázni.

Az udvariasság alatt különben is nem az örökös hajlongást, erőltetett bókokat, mézédességű szavakba öntött elmésségeket kell érteni, hanem azt a mélységes szívbeli érzést, amely minden megkülönböztetés, képmutatás és utógondolat nélkül arra irányul, hogy másokat boldogítsunk, személyeket és jogokat tiszteletben tartsunk még akkor is, hogyha nem is vagyunk az illetőkkel közelebbi viszonyban, társadalmi összeköttetésben vagy alárendelt helyzetben.

Azzal a szegény munkással szemben, akivel szolgálatban vagy szolgálaton kívül találkozunk a csendőr, éppen úgy gyakorolhatja az udvariasságot, mint a magasabb rendű vagy társadalmi állásu uriemberrel szemben.

Egy szívélyes jó napot vagy jó estét köszöntés vagy ily köszöntésnek hasonló módon való viszonzása egy pár szóban való érdeklődés a megélhetési körülményei iránt, egy beszédközben úgy alkalomadtán kifejezett jókívánság a családtagokra nézve, már udvariasság számba megy, csak a modor és a hangsúlyozás legyen olyan, hogy abból az érdeklődés illetve a jókívánság őszintesége tűnjék ki.

Egy kért és kapott pohár víz illedelmes megköszönése, egy szívélyes kézzorítás, egy pár becéző szó a gyerekekhez, értelmes és jónakarú felvilágosítás valamely kérdésre több tiszteletet és jóindulatu bizalmat biztosít a részünkre, mint a tudásunkkal, kiválóságunkkal és hatalmunkkal való állandó henczogés.

Annál inkább kötelessége a csendőrnek a szegényebb egyénekekkel szemben is az udvariasság, mert hiszen ő is gyakrabban találkozik ezekkel, gyakrabban veszi igénybe azok bizalmát, segítségét és szívességét szolgálati teendői alkalmával; az így élvezett megtiszteltetést tehát csakis szívélyes, őszinte udvariassággal kell viszonzni.

Ennek az udvariasságnak azonban nem szabad olyan színezetűnek olyan jelentőségűnek lenni, mintha csupa kegyelemből, sablonos megszokottságból, uri leereszkedésből vagy éppen gunyból adódnék, hanem önzetlennek, szívélyesnek, kerészetlennek, eredetinek kell lennie.

Pl. egy szerény állásu kisbirtokost vagy kisiparost csupán azért, mert a csendőrt urnak szólítja, feltűnően szintén urnak szólógnatni, feleségét a vidéken divó és tisztességes megjelölésű *asszony* vagy *kalves néni* megszólítás helyett *ténsasszonynak*, *nagysádnak* nevezgetni, annyira tulzott és mesterkélt formája az udvariasságnak, hogy az illetők, ilyenekhez szokva nem lévén, inkább kigunyolva, társaságban feszélyezve, hogy ne mondjam novetségessé téve, mint megtisztelve érzik magukat. De kényes helyzetbe jut a csendőr is, aki bár akaratlanul, de mégis a ferde helyzetnek okozója lett.

Ugyancsak hasonló kényes helyzetbe kerülhet az, aki intelligensőbb körök bizalmas társalgási formáit elhesse, ha azok körébe valamiképpen bejuthat, szintén tulbizalmas módon igyokszik azokkal érintkezni anélkül, hogy

Ha fáj a feje

ne tétovázzék, hanem használjon azonnal

Beretvás-pastillát

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migránt és fejfájást elműlasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban.

Készít Beretvás Tamás gyógyszerész Kispeszen. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítás.

A délnyugati harcztérről — Fedezék a srappellek ellen.

a társaság mindegyikével közelebbi vagy bizalmas ismeretségben állann. Ilyen környezetben nagyon óvatosnak kell lenni. Amihez az ember nem ért, ahhoz ne szóljon hozzá. Még kevésbé illik vitatkozásba bocsátkozni s a saját véleményét orószakosan, nagyhangon bizonygatni különösen olyan dolgokra nézve, a melyekkel észrevehetően nincs tisztában.

Mások társalgásába önkényüleg beleavatkozni, azok beszélgetését tolakodóan zavarni: udvariatlanság. Nagyhangu beszélgetéssel arra törekedni, hogy mindenki oda halgasson: feltűnésbajhászás. Saját tetteit vagy személyt önként lekicsinyelni és ekként dicséretet vagy bököket keresni: szerénytelenség.

Az udvariasságot könyvből tanulni nem lehet. Ahhoz, hogy valaki udvarias viselkedéssel megkedveltethesse magát, veleszületett rátermettség, szívjósággal párosult ügyesség, kellő tisztelettudás és hiváló alkalmazkodó képesség szükségesek.

Az ezzel ellentétben álló könyvből tanult erőlködéseknél rendesen az az eredménye, hogy az ember inkább magával törődik, mint másokkal, magát igyekszik mindenütt előtérbe állítani, holott az udvariasság igazi lényege éppen abban nyilvánul, hogy ne magunkra, hanem másokkal szemben legyünk több figyelemmel.

Éppen azért találkozik visszatetszéssel az, aki olyan Budapesti Művelt Társalgó-féle illetve Tánc- és Illem-tanból igyekszik elsajátítani az udvariasság különféle formáit és követelményeit, valamint a társalgási kifejezéseket, mert az azokból szerzett nem minden környezetben egyformán használható, sablonos, egyoldalt ismereteit nem tudván a társadalmi szokások változatos körülményeire alkalmazni, udvariassága észrevehetően erőltetetté, mesterkéltté és sok esetben emelygőssé válik.

Éddig csak az idegenekkel, más körökbe tartozókkal szemben való udvariassági kötelezettségeinkről volt szó. Beszéljünk most a saját környezetünkben köteles viselkedésről is valamit.

Aki idegenekkel szemben udvarias tud lenni, az nem lehet udvariatlan otthon a saját környezetében sem. Az udvariasság nem álarc, amit a szükséghez képest lehet vagy felvehet az ember. A mi a szolgálati érintkezésnél bajtársiasság, ugyanaz a szolgálaton kívüli, mindennapi érintkezésnél udvariasság. Bajtársak között egyformán szükséges mind a kettő.

Mi esendőrök otthon a laktanyában külön társadalmi életet élünk. Az ország különféle vidékeiről, más-más esapattestektől verődve össze, több helyen felvett jó vagy rossz szokásokat hozunk magunkkal a laktanyai — mondhatni családias jellegű — zárt társaságunkba.

Ily körülmények között csak természetes és saját

előnyünket, nyugalmunkat és állandó békés együttlétünket biztosító kötelesség az, hogy azokat a szokásokat melyek az egymásközi békés együttlétet, megegyezést veszélyeztetnék elbagyjuk.

Különösen kerülni kell egyik vagy másik bajtársunk rovására való elméskedést. Egynémely embernek feltűnő rossz szokása ez. Egyedüli tudománya abban nyilvánul, hogy rosszul sikerült, csipős élczeivel a másikat s leginkább mindig ugyanazt a bajtársát állandóan bosszantja. Vannak olyanok, akik ilyen élczelődés kedvéért képesek a legjobb pajtásukat feláldozni.

Ez az eljárás amennyire elítélni való, ép annyira veszélyt hozó is lehet.

Tudvalevő, hogy állandó, folytonos bosszantások folytán a leghiggadtabb, legcsendesebb vérmérsékletű embert is elhagyja a türelme s ez esetben éppen az ilyen emberek a legveszedelmesebbek. S ezek közül is különösen azok, akik elmésség tekintetében is hátrányban lévén bosszantóik felett, nem tudják, vagy ha tudják is, nem akarják, mert nincs természetükben hasonló módon viszonzni a másik bosszantásait.

Az is köztudomású, hogy azok az ugynevezett *elismert viczes* pajtások, akik minden jelen vagy távollevőre tudnak egy-egy jól vagy rosszul sikerült élczet faragni, rendesen nagyon is érzékenyek a hasonló csipkelődések iránt s éppen ők fortyanak fel leghamarabb, ha viszont tréfálják őket.

A végeredmény azután úgy ez utóbbi, mint az előbbi esetben: összeszóllalkozás, civakodás, séntegetés és veszekedés lesz, ami, ha leintők, csendesítőik közbe nem lépnek, esetleg tettlegességgé is fajulhat s mindezeken következőként két jóbarát, két bajtárs elveszett egymásra nézve.

Miután pedig mi esendőrök úgy a szolgálati, mint a magánéletben teljesen egymásra vagyunk utalva, kerülnünk kell mindent, ami a köteles harmóniát közöttünk zavarhatná. Mert egyik haragos után jön a másik: megunják, kiközösítik a többiek az ilyen bajtársat, már pedig egyetlen bajtársunk bajtársius viselkedésének, szeretetének, jóindulatának az elvesztése is hátrányos lehet további életünkre vagy szolgálatunkra.

Ennélfogva mindig és minden körülmények között arra kell törekednünk, hogy az egymásközi viselkedésünk kölcsönös udvariasságon alapuljon.

Tudjuk magunkról, hogy mily jól esik az, ha mások részéről apró-cseprő udvariasságban részesülünk. Erkölcsei kötelességünk tehát ugyanazt hasonló módon viszonzni.

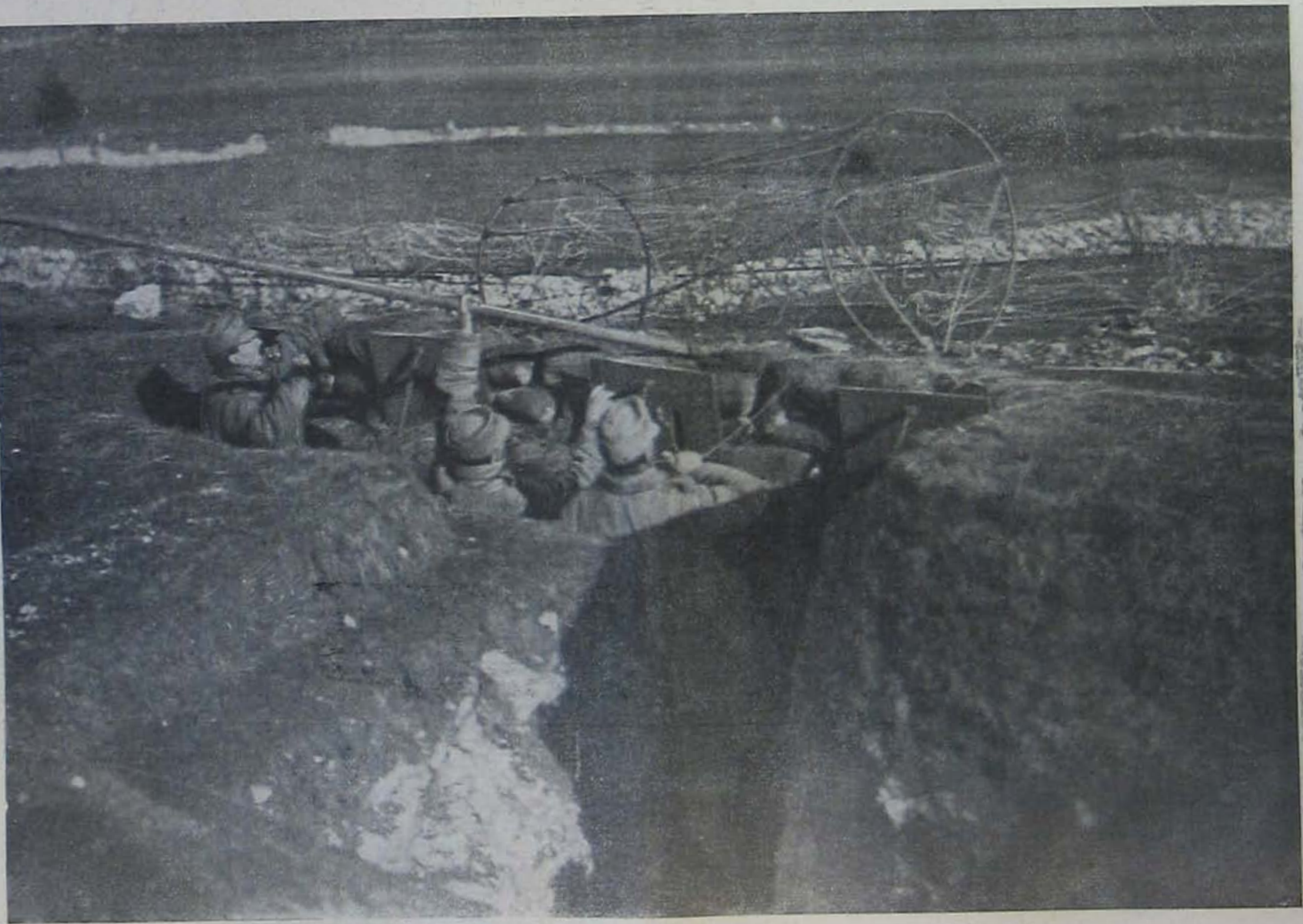
Nem kell ezeknek valami rendkívüli dolgoknak lenni.

Lekéfélni a bajtársunkat az öltözködésnél vagy kimenés alkalmánál Megigazítani rajta a ruhát. Felszögíteni

Nedves lábak

ellen csak úgy védekezhetünk, ha bakancsot, eszimat a rég bevált izólató hatáú „CAMPOLIN” törvényileg védett vízhatlan bőrkendőccsel kenjük. — Kérjen prospektust az egyedüli gyártója:

Krayer E. és Társa özőtől, Budapest, V. kerület, Váci utca 34. szám

A délnyugati harcztérről. — Henger alakú drótakadályt gurítanak ki a lövészárkból.

Gulyás Mihály őrmester feldiszítése Wolhymában.

a köpenyét. Egy pohár vizet tölteni a részére az éppen kezünkügyében lévő kancsából. Egy vagy más tárgyat kezéhez adni hasonló körülmények között. Valamely kezünkben levő tárgyat pillanatnyi szükség esetén átengedni. Alkalmadtán a másik részére valamely hiányzó tárgyat beszerezni, vagy szándékolt, de nem okvetlen maga által végzendő dolgát elintézni.

Száz meg százféle ilyen apró-cseprő szivességet tehetünk egymásnak naponta. Felkérésre vagy anélkül, az mindegy. A fő csak az, hogy igazi jóindulattal s nem a viszonzásra való előzetes számítással tegyünk. Mert mihelyt valaki, habár gondolatban is, viszonzást követel, illetve viszonzásra számít, tette már nem udvariasság.

Azzal pedig senki se áltassa magát, hogy a felsorolt figyelmesség csupán a fiatalabbak, illetve a kisebbbranguk kötelessége.

Ez téves felfogás. Kötelező az mindenikünkre egyaránt. A fiatalabbakra nézve csupán azon az alapon mondható fokozottabb mértékben kötelezőnek, mert ez már általánosan rég elfogadott erkölcsi szokás úgy a családban, mint a társaságban, hogy a fiatalabbaknak egyenesen kötelessége a figyelmesség a korosabbak iránt, de csak azért, hogy fiatal korban még minden iránt fogékonyabb az ember, tehát az udvariasságot is könnyebben megszokja és elsajátítja.

Ahhoz azonban, hogy ez a kötelezettség csakugyan megszokássá s így második természetévé váljék a fia-

talabb vagy kisebbbrangu csendőrnek, elsősorban is az idősebbeknek, illetve magasabbranguaknak kell jó példával előljárni egyrészt a sikeresebb oktatás céljából, másrészt pedig azért, mert csak így fejlődhetik ki az igazi bajtársak között a kölcsönös udvariasság.

Ugyancsak téves felfogás az is, hogy az udvariasságbun rejlő gyengédség és nyájias modor a lelki és szellemi tehetség gyengesége volna s ennél fogva a tanultabbakra és műveltebbekre nem volna kötelező az udvariasság a kevésbé műveltebbekkel szemben. Hiszen magától értetődik, hogy az előbbieknél csakis az udvariassággal, illetve ennek folytonos gyakorlásával vagyis a jó példaadással sikerül udvariasságra szoktatni az utóbbiakat, akiknek természetéből, szokásaiból talán éppen azért hiányzik eme társadalmi kötelezettség ismerete, mert nem volt alkalma még azt máshol és más körülmények közt elsajátítani, illetve gyakorlás által megszokni.

Udvariasságra szóval oktatni, tanítani, megszoktatni valakit nagyon is kevés sikerrel kecsegtető fáradozás. Ellenben jó példával való megszoktatás: biztos siker.

Hogy tehát az egymásközi életünket kellemessé tegyük és a polgári társadalom előtt is megmutassuk, hogy jobbak vagyunk a birünknel s hogy a csendőri név nem a visszariasztó félelem, hanem a magasztos hivatásnak megfelelő tisztelet tárgya legyen: gyakoroljuk az udvariasság nemes örényét mindenkiével szelíven

Ne vegyen hangszert, míg **REMÉNYI MIHÁLY** a magyar kir. Zeneakadémia házi hangszorkészítője legujabb árjegyzékét át nem olvasta, melyet ingyen és bérmentve küld Budapestről, Király-utca 58.

Hogedük, fa- és rézfuvóhangszerek, czimbalmok. — Zenekarok teljes felszerelése. — Csendőrök ké-
lőnbe, figyelmes és olcsóbb kiszolgálásban részesülnek. — Régi hangszerek becsesrelése és javítása.

Minden hangszerről árjegyzék külön-külön kérendő.

A délnyugati harcterről. — Műszaki csapatok kivonulása

és minden alkalommal egyaránt. Vezéreljen bennünket nemes és vonzó nyájsság, figyelmeséggel párosult szív-
jószág és előzetkenység minden tettünkben, mert csak így
érhetjük el, hogy az emberek ne kerüljék, hanem keres-
sék a társaságunkat és barátságunkat.

Igaz, hogy a valódi udvariasság bizonyos fokú önfel-
áldozással jár és érettséget csak sok küzdelem után éri
el, de ha elértük célunkat, fáradságunknak és küzdel-
münknek ez lesz a legkedvesebb és legkellemesebb gyü-
mölése életünkben!

Gulyás Mihály őrmester feldiszitése Wolhyniában,

A háború folyamata alatt nyert dicséret elismerések
és kitüntetések mindennél ekesebben szóló bizonyítékai
annak, hogy a magyar csendőr — magasztos jelsza-
vunknak megfelelően — hiven, becsülettel és vitézül
megállta helyét a háboruban is.

Újabban ismét szaporodott egyvel kitüntetett baj-
társaink száma s ennek különös érdekességet kölcsönöz
az a körülmény, hogy a feldiszitési aktusnál a harc-
térén időző trónörökösünk: Károly Ferencz József fő-
herczeg úr Ö Főcsége is jelen volt és a kitüntetett
intézett magas szárnyalású beszédét, a melyben úgy a
kitüntetett, mint általában a magyar csendőrség érde-
meit méltatta, e szavakkal fejezte be:

— «A derék magyar csendőrökkel nagyon meg-
vagyok elégedve!»

Nagyjelentőségű szavak ezek. S jelentőségüket a
mellett, hogy az elismerés ily magas helyről, majdani
uralkodónktól eredt, fokozza még az a körülmény is,
hogy különféle csapat- és fegyvernembeli katonai mélt-
óságok és főméltóságok jelenlétében nyilvánítatván, a
magyar csendőr, illetőleg testületünk érdemeit és harci-
képességét szélesebb körben és — a mi a legfőbb —
katonai szaktekintélyek körében ismertette.

Főleső örömmel közöljük e tényt bajtársainkkal, mert
tudjuk, hogy e magas helyről jött dicséret elismerés
csak fokozni fogja azt a nemes buzgalmat, bátorságot
és harciakézséget, a melyet a Legfelsőbb szolgálat elő-
mozdítása érdekében már eddig is oly derekasan ki-
fejtettek.

KÉPEINKHEZ.

A délnyugati harcztérről.

A háborús területeken, az albániai és a franczin-
német front kivételével, eseménytelen napok követik
egymást egy idő óta. Hallgatnak a délnyugati (olasz)

harcztéren is. Mintha csak azon gondolkoznának innen
is, túl is, vajjon folytassák-e még tovább a harcot
vagy félbenhagyjanak vele. Valamire való eredmény
napokon át nem fordul elő. Egy helyben állanak az
ellenfelek, mint már kezdet óta mindig. Csupán a
tűzéréség dolgozik hol lassabban, hol hevesebben napo-
kon át. A napi hírek után azt hinné az ember így
távolról, hogy tétlenül ülnek a harczosok a fronton.
Pedig dolgoznak ott mindig. A mit az ágyuk pusztita-
nak nappal, azt a következő éjjel helyre kell hozni,
mert másként egyszer csak azt vennék észre, hogy volt
fedezék és nincs.

Ezeket a műveleteket illusztrálják a jelen számunk-
ban közreadott képeink. Az egyik helyen ott ülnek
összebuzódva a harczosok a vastag gerendákkal és
homokzsákokkal jól kiépített fedezékben, a srappellek
ellen védett helyen. A másikon már hengeralku drót-
akadályokat görgetnek ki a lövészárkokból, hogy ellen-
séges roham esetén feltartóztassák vele az ellenséget az
árokhoz való közvetlen odajuthatástól.

A harmadik képen műszaki csapat vonul ki valamelyik
fedezék helyreállítására vagy új fedezék építésére. Így
van ez nap-nap után. Építeni, átalakítani vagy javítani
való akad mindig. A mint azt a háborús viszonyok
változatai megkívánják. Az eseménytelen háborús hírek
tehat abszolút pihenést vagy tétlenséget sohasem jelen-
tenek, mert ilyenkor folynak az előkészületek a bokó-
vetkező támadás elleni védekezésre vagy a résziunkról
szándékolt támadás keresztülvitelére.

HIREK.

Gyászhir. Al-torjai Altozjay Imre, nyugállományu
cs. és kir. ez. altábornagy, a 3. oszt. Vaszkorona-rend
lovagja, a katonai érdem-érem stb. birtokosa, a magyar
szent korona országaihoz tartozó csendőrség volt fel-
ügyelője, márczius hó 10-én, 65. életévében, Budapes-
ten meghalt. A meghaldogult javátalát, mely a cs. és
kir. XVII. számú helyőrségi kórházban volt felállítva, a
nagy számú és előkelő rokonság, valamint a magyar
szent korona orszá ahoz tartozó csendőrség, végül jó
barátainak és tisztelőinek koszorúi borították. Temetése
katonai pompával, a melyen tolelvai Nagy Gábor, es.
és kir. altábornagy, csendőrségi felügyelő úr Ö Nagy-
méltósága, élén, a Budapesten állomásozó csendőrtisztai,
valamint az altisztiakar is teljes számban megjelent,
márczius hó 12-én délután 4 órakor ment végbe, a
midőn is az elbunyit, a római katolikus vallás szer-
tartásai szerint, fényes segédlettel történt ismételt be-
szentelés után, a budai farkasréti katonai temetőben
helyeztetett örök nyugalomra. Nyugodjék békében! Em-
lékét kegyelettel fogjuk őrizni.

Dicséret elismerés. A csász. és kir. 7. hadsereg-
parancsnokság, a folyó évi február hó 3-án kelt 500/141.
eln. számú rendelkezéssel Ábrahám Lőrincz, I. számú

Szántó Lajos gépfőraktára Szegeden

♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦ Zsótér-bérlés, Városháza mellett. (Rákóczi szoborral szemben.) ♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦

Csendőrségi fegyvergyári kerékpárok. — Csendőrségi díszvarrógépek. — Világhírű tónékul pathéfo-
nok. — Világhírű tónékul gramofonok. — Lemez újdonságok és kerékpár felszerelési szikkek főraktárosa.

Csekély havi törlesztés! • Képes főárjagyzékem díjtalan! • Csendőrségi Urak legkedveltebb bevásárlási helye.

csendőrkerületbeli cs. cz. őrmesternek, az ellenség előtt teljesített kitünő szolgálatainak elismerésül, a legfelsőbb szolgálat nevében, dicséző elismerését fejezte ki.

Adományok. Gyukits Ferencz, kevevárai járásörmester nejének indítványára, Arkus Antal őrsvezető cz. őrmester neje, Balácsi Lajos cs. cz. őrmester neje és Mátis Miklós csendőr neje, a vak katonák javára 155 k 60 fillért gyűjtöttek s azt hozzájuk beküldték. Az adományokat rendeltetési helyére juttattuk.

Hólavina által eltemetett népfölkelő. Székely Lajos és Kordoványik János felsőmoecsi őrsbeli népfölkelők közül állott járort, a határszél portyázása alkalmával a 187. számú határosszloptól mintegy 150 méter távolságra, márczius 6-án egy hólavina elsodorta. Kordoványik népfölkelőnek sikerült magát a hótömeg alól kiszabadítania, bajtársa azonban halálát lelta, kinek az őrsparancsnok vezetésével keresésére indult 14 ember márczius 7-én, az elsodrás helyétől mintegy 1 km. távolságra már csak a holttestét találta meg.

Helyreigazítás. Lapunk 7. számának hírek rovatában «Csukaszürke ruházat és szörmés kabát ideiglenes rendszeresítése a csendőrségnél» cím alatt megjelent közleményünket ezennel oda módosítjuk, hogy a szóban forgó ruházat színe nem csukaszürke, hanem olyan színű, mint a honvéd gyalogság tabori egyenruhája.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az orosz rendőrség. A Varsóban megjelenő «Dzienik Polski» című újság rendkívül érdekes képet fest az orosz rendőrség viszonyairól. A lap adatai ugyancsak a varsói rendőrségről szólnak, azonban az összes városokra mindenképpen: — Mint általában ismeretes — írja a lap — a varsói rendőrség bevételeinek csak nagyon kis részét kapta a város és a kormányzat pénztárából. A bevételek oroszlánt részét a közönség zsarolásával, vesztegetéssel és egyéb illegális uton szerezte. Pontos adatok alapján megállapították, hogy a rendőrség személyzetének hivatalos bevételei a következők: A rendőrbiztos évi jövedelme kétezer rubel és lakás, helyetteséé ezerkétszáz rubel, az adjunktusé hatszáz rubel, egy kisebb hivatalnoké négyszázötven, egy másiké hatszáz rubel. Az inodé négy napidíjasának fizetése ezernyolcszáz, husz kézbeseítőé tizenegyezerkétszáz, egy őrmesteré háromszáz rubel és lakás. A tizenöt öregb és negyven fiatalabb rendőr évi fizetése összesen tizezerkétszáznegyven rubel és lakás. Ez összesen huszonkilencezeröttszázkilencven rubelt tenne ki. Ezzel szemben a rendőrbiztosnak a következő jövedelmei voltak: 620 háztulajdonostól évi ajándék gyanánt átlag 20 rubel, összesen 12.400 rubel. A polgárok más megzsarolása címén 12.000 rubel, építésekéből, házjavításokból, alapköltészetekből, munkálatok megkezdéséből kétezer rubel, a gyáraktól és iparosoktól 7500 rubel, az áruházaktól 1200 rubel, a tejasarnokoktól, sütődéktől, cukrászdáktól és más agészségügyi rendszabályok alá tartozó vállalatoktól 3000, vendéglőktől és üzletektől 3000 rubel, összesen tehát 46.100 rubel. Ugyanilyen részletezés alapján kimutatja a lap, hogy a háztulajdonosoktól, gyáraktól, kereskedésektől, vállalatok-

tól, bázalóktól, fuvarosoktól, bérkocsisoktól, rendőri felügyelet alatt álló nőktől körülbelül 191,000 rubelt zsarolt ki a segédszemélyzet. A kiszipolyozott pénz egy részét a magasabb hatóságok kapták. A zsidóktól, a rendőrfőnök Pétervár mellett egy látogatott és ismert fürdőhelyen körülbelül harmincezer rubelt keresett. A zsidóknak ugyanis itt nem volt szabad tartózkodniuk, de a rendőrfőnökkel folytatott úgynevezett tanácskozás után esetről-esetre mégis megengedték nekik rövidebb időre való letelepedést.

A francia idegen légió a háborúban. Egy amerikai újságról írja Párisból:

A légionáriusok formó véne alig tudta kívánni, hogy elindulhassanak a harcztérre. Ám az első ütközet már óriási réseket ütött az idegen-légió soráiban. A légionáriusok Soucheznél mentek rohamra. Valami félreértés folytán a tartalék nem érkezett meg a légionáriusok egyszerre elhagyatva álltak a németek által megszállt területen. Akkor egy egész zászlóalj esett el és a többi három megtizedelve menekült. E harc után hosszú ideig pihentek a légionáriusok. Azután kétézredbe (két-két zászlóaljjal) osztották őket. Új uniformist, új felszerelést kaptak és később mint a marokkói hadsereg része Obalonnál támadtak. Elől a gyarmati csapatok mentek, azután az idegen-légió rontott előre. A németek szörnyű gránátzáport zudítottak, de a légionáriusok mégis előre mentek. Husz százaléuk azonban elesett, mielőtt egyetlen lövést adhatott volna. Ezután Navorinnál egy megerősített támaszpontot kellett megrohanni. A németek óriás lövedékei egész sorokat kaszáltak le közülük, de a többiek megszállták a gránátbütötte lyukakat, persze a később jött lövedékek földdel temették be őket. Az első zászlóaljból csak igen kevesen éntek vissza. A mákor az erősítés megérkezett, az idegen-légió már megsemmisült. Az idegen-légió így pusztult el. Ötven év előtt Deligny tábornok ezeket mondta róluk: «A zászlajuk nem elég széles arra, hogy minden dicsőségüket máirják!»

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz, kényességénél fogva, nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

J. S. A igényjogosultsági igazolvány érvényessége a 37. életév betöltésével csupán azokon az állomásokra való alkalmazásokra névre szűnik meg, a melyek magánvállalatok (csövek) által fizetettnek. Ezzel szemben az igazolvány érvényessége a 45. életév betöltéséig változatlanul fennáll mindazon állomásokra névre, a melyeknél a fizetés egészen vagy részben az állam részéről szolgáltatik ki. Az előbbinek meghosszabbítására nincs mód.

1914-16. A tényleges szolgálatban álló valamennyi csendőrokyónre ki fog terjesztetni. 2. Olyan kérdés, a mely sokáig felelet nélkül fog maradni.

P. J. Szolgálati ügy. Forduljon szakaszparancsnokhoz.

Fényőta 7. Ténylogosítást kérheti.

Kiss csendőr 646. 1. Nyugdíjra van igénye. 2. Kisérolje majd meg.

R. A. Sátoralja-Ujhety. Népfölkelési tényleges szolgálatot teljesítő nyugállományú csendőr családja hadisegélyben nem részesül.

1877. 1. Nagyságos. 2. Nem.

Czimbalmot, hegedűt, tárogatót, harmóniumot és az összes fuvó- és ütő-hangszereket

ugyszintén azok alkatrészeit és búrokat általában elismerve legjobban szállít Magyarországi legelső, legnagyobb és legrégebb hangszergyára. . . .
Arjgyerek minden hangszertől bérmentve küldetik.

Budapest, IV. ker., Magyar-utca 16.—18.—26. szám.

SCHUNDA V. JÓZSEF

cs. és kir. ud. v. hangszers szállító, az orosz m. kir. zeneakadémia, valamint az összes budapesti színházak hangszerszállítója, a ved. czimbalmos és rekonstruált tárogató egyedül főtallója. Alapítatot 1847-ben.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározás:

Öcsászári és apostoli királyi Felsége 1916. évi február hó 21-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy:

a legfelsőbb dicsőítő elismerés tudtul adassék:

a háboru idején teljesített kitünő szolgálatainak elismeréséül:

Kovács Károly, a hadsereg főparancsnokság szállás-mesterei osztályánál beosztott, II. számú csendőrkerületbeli csendőrfőhadnagynak.

Ö császári és apostoli királyi Felsége 1916. évi február hó 18-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy:

a legfelsőbb dicsőítő elismerés tudtul adassék:

az ellenség előtt tanusított vitéz magatartása elismeréséül:

Uhlíg László, a 7. honvéd tábori ágyúszereznél beosztott VI. számú csendőrkerületbeli csendőrfőhadnagynak.

Ö császári és apostoli királyi Felsége 1916. évi február hó 19-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben adományozni méltóztatott:

a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján:

az ellenség előtt teljesített különösen kötelességű szolgálataik elismeréséül:

Mariska György csendőr őrmesternek, a III.,

Árva István csendőr őrmesternek, az V.,

Pekla Albert csendőr cz. őrmesternek, a II.,

Dunai Lajos csendőr cz. őrmesternek, a III.,

Bagosi Sándor,

Pintér János és

Kampián Vazil csendőr cz. őrmestereknek, a IV.,

Jeszenszky József csendőr cz. őrmesternek, az V.,

Rempert Bálint csendőr cz. őrmesternek, a VI. számú csendőrkerületben.

Ö császári és apostoli királyi Felsége 1916. évi február hó 20-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben adományozni méltóztatott:

a koronás ezüst érdemkeresztet, a vitézségi érem szalagján:

az ellenség előtt teljesített különösen kötelességű szolgálataik elismeréséül:

Dobay Sámuel és

Bergér Sámuel csendőrőrmestereknek, a IV.,

Radnly Miklós és

Bányai Mihály őrsvezető cz. őrmesternek, a III.,

Kiss Pál,

Varga Mihály és

Orányi Ferencz csendőr cz. őrmestereknek, a II.,

Bozser Dénes és

Kanidai Mihály csendőr cz. őrmestereknek, az I.,

Udvari Antal csendőr cz. őrmestereknek, a III.,

Hegedűs Gyula csendőr cz. őrmestereknek, a VII.,
Magda György csendőr cz. őrmesternek, a II. és
Sztancs Elek csendőr cz. őrmesternek, a VI. számú
csendőrkerületben.

Kineveztetett:

a délnyugati arcvonal-parancsnokság által soron kívül:

1916. évi február hó 25-iki ranggal:

százados-számvivővé:

Ambrus Gyula főhadnagy-számvivő, a III. számú csendőrkerületnél.

Adományoztatott:

a hadrakelt seregnél:

Ö császári és apostoli királyi Felsége által erre felbatalmazott parancsnokság által:

az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásuk elismeréséül:

a 2. osztályu ezüst vitézségi érem:

Mrázik János csendőr őrmesternek, az V.,

Varga István csendőr cz. őrmesternek, a VI.,

Lakics József és

Szakonyi József csendőr cz. őrmestereknek, a VI. és

Magyarósi István csendőr cz. őrmesternek, a III. sz. csendőrkerületben.

a bronz vitézségi érem:

Miklósi György és

Málnási Ignác csendőr cz. őrmestereknek, a III. és

Takács István II. csendőrnek, a III. számú csendőrkerületben.

Ideiglenes nyugállományba helyeztetik:

K. Varga József, V. számú csendőrkerületbeli járás-őrmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint „jelenleg szolgálatképtelen” 1916. évi április hó 1-től számítandó egy évre.

Választott lakhelye: Szamosujvár.

Okiratilag megdicsértetett:

a m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Vass István őrsvezető cz. őrmester, az igen népes és mozgalmas Rákosszentmihály községben a háboru kezdete óta megsokszorozódott közbiztonsági zavarok kiderítése, de különösen az engedély nélkül oszavargott katonaezrednek megrendszabályozása, nemkülönbben az ottani katonai állomásparancsnokság által reábizott ügyek nyomozása és az állomás biztonsági szolgálatának ellátása körül kifejtett igen buzgó, észszerű, eredményes és fúradhatatlan tevékenységéért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

a m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Fényes László csendőr és Mihalik János tartalékos szakaszvezető cz. őrmester, egy tüzesetnél tanusított

A világ legjobb legjobbjai

Orgonahang, 2 váltóval 7 K, finom 9 K. Csodásan erős hang, 3 igaz váltóval 11 K. Egész zenekari hang, 4 igaz váltóval 14 K. Erős acél hangok 18, 20, 25, 40 K. Finom kétsoros harmonikák, háromsorosak, gramofikus hangok is készülnek.

Mogyoróssy Gyula királyi szah. hangszergyár

Gramofon

Csodásan erős, tisztá hangú beszélőgép 30 K, nagy „Union” szerkezettel 36 K. — Legszébb hang-lemazek az összes dalok, zenék, operák, tréfás előadások stb. 60 fill-től 3 K-ig. Javítási műterem.

Árjegyzékel az összes hangszerekről ingyen küld

Budapest, Rákóczi-ut 71. szám.

gyors, észszerű, bátor, igen buzgó és eredményes tevékenységükért, mi által nagyobb értékű ingó vagyont a biztos elpusztulástól megmentettek.

Előléptettek:

őrmesterré:

1916. évi márczius hó 1-ével:

Smidt Pál, Négyesi István és Czmeró Frigyes V. és Staudt Antal, VI. számú csendőrkerületbeli őrsvezető cz. őrmesterek;

őrsvezető cz. őrmesterré:

1915. évi december hó 15-ével:

Zsedényi István, III. számú csendőrkerületbeli csendőr cz. őrmester;

1916. évi február hó 3-ával:

Pápai Péter, VIII. számú csendőrkerületbeli csendőr;

1916. évi február hó 20-ával:

Kucsera Pál V. számú csendőrkerületbeli csendőr cz. őrmester, végül:

1916. évi márczius hó 1-ével:

Boesa Ede V. számú csendőrkerületbeli csendőr cz. őrmester;

csendőr cz. őrmesterré:

1914. évi november hó 1-ével:

Szakony Ferencz, Gombos Lajos és Bán Imre, VIII. számú csendőrkerületbeli csendőrök;

1916. évi február hó 10-ével:

Mihalik János, VIII. számú csendőrkerületbeli csendőr:

1916. évi márczius hó 1-ével:

K. Molnár Bálint, Lukács Sándor, Gyollai István, Kézér Simon és Almási Ferencz. II. számú, továbbá Koller József, VI. számú csendőrkerületbeli csendőrök.

Járőrvezetői jelvénynyel elláttak:

a következő csendőrök:

Gál István Major Bálint, Borsos Lajos, Bercesényi Kálmán és Mónus János, a IV.,

Székely Mihály, Takács Vincze II., Nagy András, Néveri László, Gerencsér István, Theisz András, Németh Rezső, Bebes Imre, Csipán Ferencz, Deák Pál, Torma Sándor Dubniczky István, Lencsés István, Radics Joachim, Varga János V., Griesz István, Balázs Márton, Vatrész Dezső, Terő Ferencz, Holicsa Pál, Udvari Imre, Paulech Pál, Paulech Tamás, Tóth Flórián, Puha József, és Bulej Vincze, az V..

Ábrahám Mihály, Biró János, Boka Antal, Balázs Lajos, Bálint Lajos, Bákai Márton, Bányász Ferencz, Csobánczy Lajos Róbert, Csibi József, Éltés Dénes, Fábrián András, Farkas Bálint, Farkas János II., Handra Árpád, Hadnagy Ádám, Imreh János, Imre Dénes, II., Kelemen György, Kovacev Márk, Kopasz Ferencz, Koródi Ferencz, Moga Károly, Pikét Antal, Róka Antal, Réthi Ferencz, Simon Ferencz, Szabó János II., Szöcs János II., Szabó Lajos, Soós István, Szöcs Nándor, Temérdek József, Tima Lukács, Veres Pál, Veres Imre, Zudor Ferencz, Becze Máté, Bibó Sándor, Szabó Dávid, Biró István II., Bálint József III., Szolga Sándor, Daróczi Gábor, Rab Lajos, Vána Sámuel, Barta József,

Kató Vilmos, Csölle István, Bokor György, Dániel István, Korpos Ignác, Bagoly András, Gál Imre, Győri Boldizsár, Bálint Miklós, Jakab Imre, Domokos Albert, Farkas Ádám, Veres Péter, Havalyi Károly, Antal Dénes, Konez Sándor, Fazakas Sándor, Veres Géza, Tima Lajos, Mikó István, Hersze István, Fábrián Károly, Forgács Ferencz, Bardócz Sándor, Baráthi György, Waldhüter János, Török Pál, Musa Elek, Barabás Domokos, Bacsoni Kálmán, Barabás József, Belei Olivér, Karagits Antal, Antal József, Máthé Ferencz, Decsán György, Gál Sándor, Bálint Domokos, Bányai János, Barabás Károly, Kis László és Kovács József III. a VII.,

Kerecsi Illés, Pópa János, Marton János, Fekete Mihály, Ökrös Mihály, és Papp Zsigmond, a VIII. számú csendőrkerületben.

Lovaglási jutalomdíjban részesítettettek:

a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában

Bónis Dániel cs. cz. őrmester 4 drb és

a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:

Szavoj István őrmester, Kulcsár Ferencz cs. cz. őrmester és Biró Sámuel csendőr 2—2 drb.

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Szücs János I. járásőrmester, 2 drb;

Szilágyi Péter őrsvezető cz. őrmester 5 drb, Székely Gyárfás csendőr 4 drb és Lázár Sándor őrsvezető cz. őrmester, 2 drb 10 koronás aranyból álló jutalomdíjban részesítettettek.

Házasságra léptek:

a m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:

Vincze Albert százados, Miskolczi Lenke urnővel, 1915 december 18-án, Pápán.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

részvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 2.000.000 korona.

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésére.

Előlegek értékpapírokra.

Családi házak és telepek létesítése.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és készpénzért való eladása.

Elfogadunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondásal idő leködése mellett helyeznek el intézetünknel, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.) 2. Oly takarékbetétek után, melynél a betető az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem költi, 5 1/4% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.)

Előleget nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítottunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattal mellett. Utalványok, intézkények és ciroknek beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával.

Vosztunk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Incze András csendőr, Knobloch Rozáliával, 1915.
évi november hó 27-én, Szentegyházafalun.

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Iővétei Barcsay Árpád százados, Kamea Olga Ilona
urbölgygyel, 1916 február 21-én, Segesváron.

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Paska Ádám őrmester, Ördög Mária Irénnel, 1916
február 20-án, Szegeden.

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Gersch József őrsvezető ez. őrmester, Kovács Mag-
dolnával, 1916 február hó 7-én Budápesten.

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Hell Miksa hadnagy, Kasza Melinda, Mária, Terézia
urbölgygyel, 1916 január hó 15-én Pécsen.

Pataki Dénes ez. ez. őrmester, Császár Máriával, 1916
január hó 24-én, Omoron.

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Kulesár István őrsvezető ez. őrmester, Sipos Teréziát-
val, 1915. évi december hó 26-án, Kerekegyházán.

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Deési báró Diószeghy Tibor főhadnagy, Váradi Irma
Margit urbölgygyel, 1916 január hó 22-én Kisujszáláson.

a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:
Csorba Imre őrsvezető ez. őrmester, Gemmel Iloná-
val, 1916 január 26-án, Siófokon.

a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:
Tölösi István csendőr ez. őrmester, Raiza Gizellával,
1916 február hó 16-án, Pozsonyban.

a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:
Kinczel János csendőr, Albánzi Máriával, 1915
december 26-án, Csomaközön.

Nagy Albert csendőr ez. őrmester, Koprivnik Máriá-
val, 1915 október 18-án, Légradon.

Szalai Sándor Mihály őrsvezető ez. őrmester, Iván
Juliannával, 1915 december 18-án, Nagyroczén.

Horváth József IV. csendőr ez. őrmester, Gaál Máriá-
val, 1916. évi január hó 9-én, Székesfehérváron;

Mészáros József csendőr ez. őrmester, Szőke Máriá-
val, 1916. évi január hó 8-án, Sásdon;

a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:
Jantosik Ferenc ez. ez. őrmester, Sztarek Máriával,
1916 február hó 8-án Turdosinban.

a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:
Vörös József csendőr ez. őrmester, Bevelegna Jolán-
nal, 1915 október 30-án, Kiszelfalun.

Harsányi János csendőr Ohikán Erzsébet el, 1915
november 18-án, Mátraszőlősen.

Váradi Imre őrsvezető ez. őrmester, Laczkovszky
Máriával, 1915 november 16-án, Hontnémetiben.

a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:
Vizsi Ágoston csendőr ez. őrmester, Kiss Herminá-
val, 1916. évi január hó 11-én, Nyitrapereszlényben.

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:
Kadarkuti János csendőr, Blöckl Katalinnal, 1915.
évi február hó 11-én, Apatinban.

Dénes Péter őrsvezető ez. őrmester, Arany Irénnel,
1915. évi október hó 25-én, Putnokon.

a m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:
Bajai Kálmán hadnagy-számvivő, Laczkovics Mária,
Magdolna urbölgygyel, 1916 február hó 5-én Székes-
fehérváron.

Géknyi Mihály őrsvezető ez. őrmester, Sümegi Karo-
linával, 1915. december hó 4-én, Téten.

a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:
Bökényi József őrsvezető ez. őrmester, Ludrovsky
Margit Etelkával, 1915. évi december hó 25-én, Kerü-
lősen.

a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:
Szender László őrsvezető ez. őrmester, Kondacs Máriá-
val, 1916 január 18-án Szarvason.

Dömötör István őrsvezető ez. őrmester, Kecskeméti
Emmával, 1916 január 29-én, Kurtakéren.

SZÁNTÓ JÓZSEF

géparúháza 17 évóta létezik Szegeden, a városi bérpalotában

Képes nagy ár-
jegyzékem díj-
talanul küldöm.

Képes nagy ár-
jegyzékem díj-
talanul küldöm.

Egyedül nálam kaphatók a Helical, Premier, Postielon,
Britania, Eska és saját összeállítású legkedveltebb hegyi-
kerékpárok. E gépekből hadseregünk részére is szállí-
tottam. Pathé túlnélküli beszélőgépek, lemezek és varró-
gépek óriási választékban, kedvező részletfizetésre is.

Várnay és Fia, Budapest, VI., Gyár-utca 26.

Nyomtatványok
Sapkák
Keztyűk
Kardbojt
Celluloid kézelő és
nyakravaló

Czipőkrém
Fegyverzsír
Borotváló készlet
6, 10 és 20 éves
szolgálati kereszt
stb. stb.

Nagyvárad, Bulikovszki-ut 24. Szeged, Kárász-u. 9.

A háboru okozta személyzet hiány miatt egyelőre
csak **szegedi főzletünk**-ből intézzük el a postai
küldeményünket, azért a megrendeléseket **Szeged,**
Kárász-u. 9. címre kérjük.